

Ca. XXXVI.

Ad ad huc
qdam rē.In hoc ca. oñdit
ang⁹ q̄ reitāt ad
buc tractanda in
nouē libris seqn
tibus. bCō
memoranda sūt
eñ rē. f. lib. iij.De de demō
strandū ē scilicet
libro secundoDe r̄ quam ob
causam rē. scz li.
iij. capitulo. iij.Postmoduz
aduersus eos rē
scz a lib. vj. vsqz
ad li. ij.Al
seramus cura
rem dei rē. scili
cer a tertio capi
tulo libri xxiij.

vsqz ad finē eius

e

Post
tius q̄tū decipiēdo r̄ fallēdo nocuerint. Pos
treme aduersus eos dicit: q̄ manifestissimisdocumētis cōfurati atqz deuicti conant̄ asse
rere: nō ppter vite p̄ntis vtilitatē: s̄ ppter eāq̄ p̄ mortē futura ē colēdos eē deos. Que ni
si fallor q̄stio multo erit operosior: r̄ subtilioridisputatiōe dignior: vt r̄ cōtra phos in ea dis
serat̄ nō q̄slibet: s̄ q̄ apud illos excellētissimagloria clari sunt r̄ nobiscū multa sentiunt. scz
de aie immortalitate: r̄ q̄ de ver⁹ mūdū p̄dide
rit: r̄ de p̄uidētia ei⁹ q̄ vniūsus qd̄ p̄didit regitS̄z qm̄ r̄ ipi in illis q̄ p̄tra nos sentiūt refellen
di sunt: deesse huic officio nō debem⁹: vt refu
tatis impijs p̄tradictiōib⁹ p̄ virib⁹ q̄s de⁹ imp
pertierit afferam⁹ ciuitatē dei ver⁹ q̄ p̄icta
tem r̄ dei cultū: in q̄ vno x̄acū sempiterna bitu
do p̄mittit. hic itaqz mod⁹ sit hui⁹ voluminisvt deinceps disposita ab alio sumam⁹ exordio

f

Explicitus est liber primus.

Incipiunt capitula libri secundi

i De mō q̄ nccirati disputationis adhi
bendus est.

ij De his q̄ p̄mouolumie expedita sunt.

iij De assumēda historia q̄ oñdit q̄ mala
acciderint romanis cū deos colerēt
aīqz religio xp̄iana cresceret.iij De cultores deoz nulla vniqz a dijs su
is p̄cepta p̄bitatis acceperint: r̄ in sa
cris eozū turpia queqz celebrauerit.v De obscenitatibus quibus mater de
orum a cultoribus suis honorabā.

vj Deos paganoz nūqz bñ viuēdi sanx̄it

Ad ad huc que dā mi
bi dicēda sunt aduer
sum eos q̄ romane reipublī
ce clades in religionē n̄fam
referūt: qz dijs suis sacrificia
re p̄hibent. bCōmemorāda
cīm sunt q̄ r̄ quāta occurrere
potuerūt: vel videbunt̄ fact
esse mala: q̄ illa ciuitas pru
lit: v̄ ad ei⁹ impiū. p̄uincie p̄
tinctes ante q̄s eoz sacrificia
p̄hibita fuissent: q̄ oīa p̄cul
dubio nobis tribuerēt si iam
vel illis claret n̄fa religio
vel ita eos a sacris sacri leḡ
p̄hiberet. Deinde demon
strandū est q̄s eoz mores et
quā ob cām ver⁹ de⁹ ad au
gendū impiuz adiuvare di
gnat⁹ est: cui⁹ p̄rate sunt re
gna oīa q̄s q̄s nihil eos adiuue
rint hi q̄s deos putāt: qn̄ po
tius q̄tū decipiēdo r̄ fallēdo nocuerint. Pos
treme aduersus eos dicit: q̄ manifestissimisdocumētis cōfurati atqz deuicti conant̄ asse
rere: nō ppter vite p̄ntis vtilitatē: s̄ ppter eāq̄ p̄ mortē futura ē colēdos eē deos. Que ni
si fallor q̄stio multo erit operosior: r̄ subtilioridisputatiōe dignior: vt r̄ cōtra phos in ea dis
serat̄ nō q̄slibet: s̄ q̄ apud illos excellētissimagloria clari sunt r̄ nobiscū multa sentiunt. scz
de aie immortalitate: r̄ q̄ de ver⁹ mūdū p̄dide
rit: r̄ de p̄uidētia ei⁹ q̄ vniūsus qd̄ p̄didit regitS̄z qm̄ r̄ ipi in illis q̄ p̄tra nos sentiūt refellen
di sunt: deesse huic officio nō debem⁹: vt refu
tatis impijs p̄tradictiōib⁹ p̄ virib⁹ q̄s de⁹ imp
pertierit afferam⁹ ciuitatē dei ver⁹ q̄ p̄icta
tem r̄ dei cultū: in q̄ vno x̄acū sempiterna bitu
do p̄mittit. hic itaqz mod⁹ sit hui⁹ voluminisvt deinceps disposita ab alio sumam⁹ exordio

Explicitus est liber primus.

Incipiunt capitula libri secundi

i De mō q̄ nccirati disputationis adhi
bendus est.

ij De his q̄ p̄mouolumie expedita sunt.

iij De assumēda historia q̄ oñdit q̄ mala
acciderint romanis cū deos colerēt
aīqz religio xp̄iana cresceret.iij De cultores deoz nulla vniqz a dijs su
is p̄cepta p̄bitatis acceperint: r̄ in sa
cris eozū turpia queqz celebrauerit.v De obscenitatibus quibus mater de
orum a cultoribus suis honorabā.

vj Deos paganoz nūqz bñ viuēdi sanx̄it

vii Inutilia esse inuenta (se doctrinā
phica sine auctitate diuina vbi quicqz
ad vitia pronuz magis mouet quod
dij fecerint q̄ qd̄ hoies disputaueritviii De ludis scenicis in quib⁹ dij nō effen
dunt edictiōe suaz turpitudinū: sedix Quid romani veteres de (placant̄
cohibēda poetica licētia sēferit quā
greci deoz sicuti iudiciū liberā esse
voluerunt.x Qua nocendi arte demōes velint vel
falsa de se crimina vel x̄a narrari.xi De scenicis apd grecos i reipublice ad
ministratiōe receptis: eo q̄ placato
res deozū iniuste ab hoib⁹ spernerētxii De romani auferēdo libratē poet̄ in
hoib⁹ quā dedert̄ i deos: meli⁹ de sexiii De buisse itelligē (q̄s d̄ dijs suis senſerit
romāos q̄ dij eoz q̄ se turpib⁹ ludis
coli expetebāt idigne eēt honore dixiiii Meliorē fuisse platonē q̄ poet̄ lo (uio
cū i bñ moratav̄ be si d̄derit q̄s hos d̄
os q̄ se ludis scēicis voluerit hono: ari

xv De romāi q̄sdā sibi dos si rōe s̄ adulari

xvi De si dijs vlla eēt cura iu (one istituet̄ r̄
sticie ab eis romāi accipe debuerit p̄
cepta viuēdi poti⁹ q̄s leges ab alijs hoxvii De raptu sabiaz alijsqz (mib⁹ mutuar̄
migtatib⁹ q̄ i citate romāa eēt laudaxviii Que d̄ morib⁹ ro: (tis viguere r̄ pib⁹
manoz: aut metu cōp̄ssis: aut securi
tate resolutis salustij p̄dat historia.xix De corruptiōe huāne reipublice p̄usqz
cultū deoz xp̄s auferret.xx Quali velit felicitate gaudere r̄ qd̄
morib⁹ viuē q̄ tpa xp̄iāe religiōis inxxi Que sn̄ ia fuerit ciceronis de (cusant̄
romana republica.xxii De dijs romāoz nulla vniqz cura fuerit
ne malis morib⁹ respublica depisset.xxiii Varietas rez r̄ paliū nō ex fauore aut i
pugnatiōe demonū: s̄ ex dei veri penxxiiii De syllāis actib⁹ q̄ se (dere iudicio
demonēs ostentauerūt adiutores.xxv Quātū maligni spūs ad flagicia i citāt
hoies cū cōmittēdis scelerib⁹ q̄i d̄nā
exēpli sui inſponūt auctoritatem.xxvi De secretis demonū monit̄ q̄ p̄iebāt
ad bonos mores cū palā i sacri eoz
ois ne q̄cia disceretur.xxvii De ta cūstōe publice disciplie romani
dijs suis placandis sacrauerint ob
scena ludorum.

xxviii De xp̄iane religionis salubritate.

in multi eoz scirent ex libris suis historicis. q̄ roma
an̄ tpa xpianoz grauioza fuerit p̄pessa mala. **Ca. iiii.**

Primo ipsos mores zc. In hoc ca. incipit au-
gus. intentionē suam p̄ncipalē huius sc̄cūdi
libri p̄sequi. p̄bana q̄ d̄ij romanoz nō cura-
uerunt de bonis
morbis cultoz
suoz. imo poti⁹
miserūt eos i en-
rorē z in reprobū
sensuz. vt multa
turpia perpetra-
rent qd̄ p̄bat in
hoc ca. p̄ defectū
legū. q̄ d̄ij nulla
lege turpia p̄bi-
bebant z etiam p̄
cultū quē aug. vi-
dit d̄ijs exhiberi

Audibriaq̄
sacrilegioz zc.
Audibria sacri-
legioz appellat
ludos turpissi-
mos q̄s gentiles
faciebant ad pla-
candū deos suos
z deas suas. In
q̄bus ludis mul-
ta fiebant z dice-
bant turpia q̄b⁹
rep̄ntabat facta
turpissima deo-
rū suoz. ita q̄ in
ludis illis vide-
bant d̄ij eoz exhi-
beri ludibrio.

diffunditur. **Recolant ergo**
nobiscum anteq̄ christus ve-
nisset in carne: anteq̄ ei⁹ no-
men ea cui frustra inuident
gloria p̄lis innotesceret: q̄-
bus calamitatib⁹ res roma-
ne multipliciter varieq̄ p̄ri-
te sunt: z in his defendant si
possunt deos suos: si p̄pter
ea colunt ne ista mala patia-
tur cultores eoz quoz si qd̄
nunc passi fuerint nobis im-
putanda esse p̄tendūt. **Cur**
enī ea que diciturus sum p̄mi-
serūt accidere cultozib⁹ su-
is: anteq̄ eos declaratū xp̄i
nomen offenderet: eozūq̄
sacrificia p̄hiberet. **Ca. iiii.**

Primo ipsos mores
ne pessimos habe-
rent: quare d̄ij eozū
curare noluerūt. **Deus** enī
verus eos a quibus nō cole-
bat merito neglexit. **Dij** autē
illi a quozū cultu se p̄hiberi
hoīes ingrattissimi p̄querūt:
cultores suos ad bñ viuēdū
quare nullis legib⁹ adiuue-

Spectabamus arrepticios zc. **Doc** dicit aug⁹.
p̄pter mulieres q̄ in festo bachi q̄ fingit deus vini q̄
si insane videbant. z cum infania festuz bachi celebra-
rūt. vt p̄z p̄ aug⁹. infra libro. vj. ca. ix. **Et** ideo mulie-
res illas vocat arrepticias. **Uel** potius dicit aug⁹. h
p̄pter sacerdotes berecynie. de qua statim facit mērio-
nem. nam sacerdotes illi galli vocabant̄ fm̄ hugl. a q̄-
dam flumie in p̄hygia q̄ gallus vocabat̄ vbi berecyn-
tia colebat̄. fluuus h̄o porantes inebriat z quasi in-
sanos reddit z furiosos. de quo in sacrificijs bibebāt
z quasi ebrii z furiosi z arrepticiū videbant̄. z ideo eti-
am rome z alibi qñ celebrabat̄ festuz eius. sacerdotes
eius quādam infamiam p̄tendebant. **Ouidius** autē de
fastis libro. iij. aliam reddit causaz q̄ innuit fictioni
poeticę. **Fin**gebant enī poete q̄ erat puer q̄dam deco-
rus noīe arys oblat̄ berecynie vt voueret castitatē
z fuit ei sibi in templo suo factus est sacerdos. **I**pse
h̄o postmodū votum suum fregit. p̄pter qd̄ dea irata
volens se vindicare imisit sibi furorem z infamiam.
q̄ intantū furebat nō potēs ferre dolores suos quos
sensit q̄ cum petra absceidit sibi virilia sua dicens. ha-
pereant pres que nocuerunt mihi. **Et** ideo ad rep̄ntan-
dū vindictā illam. sacerdotes eius postmodū fuerūt

castrati. z in festo eius infamiaz mēntis q̄si arrepticiū
p̄tendebāt. **De** gallis z arys adolescente facit aug⁹
mentionē infra libro. vj. ca. vij. z libro. vij. ca. xxv

Audiebamus symphonicos zc. **Symphonia**
ci sunt canētes tubis. vel alio mō sonitū magnū faciē-

rūt. **U**triq̄ dignū erat: vt q̄-
mō isti illoz sacra: ita illi isto-
rū vitam aut facta curarent
Sed rīdef q̄ voluntate p̄-
pria quisq̄ malus est. **Quis**
hoc negauerit. **Uerū** p̄ri-
nebat ad p̄ultores deos vi-
te bone p̄cepta nō occurrere
p̄lis cultozibus suis: sed cla-
ra p̄dicatiōe p̄bere. **Per** va-
tes etiam cōuenire atq̄ ar-
guere peccantes: palam mi-
nari penas male agentibus
p̄mia recte viuētib⁹ polli-
ceri. **Quid** vnq̄ tale in deo-
rū illoz tēplis: p̄mpta z emi-
nenti voce p̄crepuit. **Uenie-**
bamus nos etiam aliqñ ado-
lescētes ad spectaculū ludi
briaq̄ sacrilegioz spectaba-
bamus arrepticios audie-
bam⁹ symphonicos: ludos
turpissimos q̄ d̄ij deabusq̄
exhibebāt. oblectabant̄ ce-
lesti h̄gini z berecynie m̄fi
deoz oīm. **Ante** cuius lecti-
cam die solenni lauatois ei⁹
talia p̄ publicū cantabant̄

tes. **In** festo autē
bercynie fiebat
strepitus magn⁹
quarientū cym-
bala. z es cu z ere
p̄curientū. vt p̄z
p̄ ouidiū lib. iij.
de fastis. **Et** etiā
p̄ **I**sid. erthimo-
lib. iij. strepitus
erat rans q̄ erat
horribilis ad au-
diendū. **Uñ** ouis-
di⁹. **Quere**re m̄fi
ta lib⁹ s̄z me son⁹
eris acuti. **Uer**
ret z horrendo so-
rthos adunca lo-
no. **Uocat** h̄ic ḡ
aug⁹. symphonia
eos istos sic stre-
pentes. vel sym-
phonicos vo-
cat q̄ in honoz
de pudicitie que
dam turpia faci-
ebant. vt dicā in
fra li. isto. c. xxij.

Oblectabant̄
celesti h̄gini zc.
Ad cui⁹ intellectū
sciēdū ē q̄ imagi-
nes duas sez pal-

ladis. i. minerie. z berecynie p̄suerūt singulis an-
nis lauare in almonē flumio q̄ fuit in ryberim. pallas
autē q̄ z mineria h̄go esse tradebat̄. **Est** autē dea sapie-
fm̄ gentiles. q̄ sicut narrant historie. ipsa subito ap-
paruit in habitu h̄ginali iuxta paludē in africa. trito-
nē noīe. **Et** iō appellata est virgo tritonia. docuit autē
africos multa p̄pter qd̄ credit esse dea. z eo citius q̄
eius ongo fuit oīno ignora. vñ dicebat̄ q̄si de celo la-
psa. p̄pter qd̄ h̄ic aug⁹. vocat eā h̄ginē celestē. **Et** fm̄
fictiōes poeticas ipsa fuit nata de capite iouis. **Pal-**
ladiū etiā sez imago palladis allarū de troia roma vt
dicit ouidius li. vj. de fastis credebat̄ de celo in arcē
iuli descendisse. vñ dicit ouidius. **A**redit armifere si-
gnū celeste minerie. **Uñ** de festo lortionis eius q̄ ad
ea q̄ fiebant in festo illo nō facit aug⁹. h̄ic in speciali
mentionē. sed de lortione berecynie. **Uel** p̄ celestē h̄gi-
nē intelligit h̄ic aug⁹. deā h̄ginē seu pudicitia. vt infra
libro isto ca. xxvj. dicā. **Berecynia** h̄o de q̄ sup̄ li. j.
ca. xxx. etiā fit mērio. imaginē habuit q̄lem describit
Isid. libro. vij. erthimologiaz ca. vlti. z sibi fuit
galli. i. castrati. q̄ combantes q̄si corobantes appella-
ti. **Festū** autē eius celebrabat̄ apud romanos p̄die no-
nas aprilis. vt p̄z in kalendario ouidiū. z tunc circū

ducere p[er] vrbem cū horribili strepitu. vt sup[er] tactū est
 2 p[er] p[er] p[er] p[er] lib. iij. de fastis. 2 p[er] notabat in lectica
 id est in theatro. 2 fiebant ludi solēnes in honore eius

In q[ui]bus ludis sic
 bant a scenicis il
 la de vilia qui
 bus hic augusti.
 facit mentionez
 pura q[uod] aliqui ca
 strabant 2 aliqui
 insaniēbāt sicut
 furerūt eoz poe
 te. Puer atq[ue] q[ui]
 votū castitat[is] il
 li dec factuz non
 fusuit versus q[ui]
 si in insaniam ex
 vltiōe dec seipm
 mutauit. vt su
 pra dictū fuit. et
 ista de quibus
 aug. infra ca. viij
 loquit. Dicebāt
 aut scenicā sce
 na. fuit aut sce
 na pp[er] domun
 cula i medio the
 atrī q[ui]les sunt do
 mūcule taberna
 rior[um] v[el] mercato
 rū in nudinis sm
 bug[is]. in qua erat
 pulpitus quem
 ascendebant illi
 q[ui] fabulas recita
 bant. Et q[ui] erāt
 carmīa tor repu
 rabant app[er]tū
 se ferula. Infra
 etiā latebant lar
 uati sc[ilicet] histriōes
 2 mimi q[ui] subito
 erūtes corā p[ro]p[ri]o
 moribus corp[or]is
 ex[er]p[er]erūt histo
 as seu fabulas
 recitatas. Et isti
 pp[er] fuerūt ap[er]
 pellati scenici.
 Scena ē q[ui]q[ue]
 ponit p[er] ipso ro
 ro theatro. q[ui]q[ue]
 p[er] fabula. q[ui]q[ue]
 p[er] recitatione fabu
 le. Et est hic sciē
 dū q[uod] ista dea quā
 vocauerūt matrē
 deoz. p[er] quā ter
 rā intellexerūt. i
 tanta fuit reuerē
 tia apud romāos. q[uod] anq[ue] ei[us] imago esset de pessimio
 romā translata. sicut narrat valerius libro. j. sepius
 impatores romani. id est q[ui] impia gesserāt. sicut cōsu

a nequissimis scenicis: q[ui]a
 nō dico matrē deoz: s[ed] matrē
 qualiūcūq[ue] senator[um] vel q[ui]n
 libet honestorū virozū: imo
 xō q[ui]a nec matrē ipsoz sce
 nicoz deceret audire. Habz
 cū q[ui]ddā arga pentes hūa
 na verecūdia q[uod] nec ipsa ne
 quicia possit auferre. Illam
 p[er]inde turpitudinē obsceno
 rū dictoz atq[ue] factor[um]: sceni
 cos ipsos domi sue p[er] ludēdi
 cā corā matribus suis agere
 puderet quā p[er] publicū age
 bant corā deoz matrē: spe
 ctāte 2 audiente vtriusq[ue] fe
 xus frequētissima multitudie
 Que si illecta curiositate ad
 esse potuit circūfusa: saltem
 offensa castitate debuit abi
 re p[er]fusa. Que sūt sacrilegia
 si illa erāt sacra: aut que in
 q[ui]natio si illa lauatio. Et hec
 ferula appellabant: q[ui]s cele
 braret puuium: q[ui] velut suis
 epulis imūda demōia pasce
 rent. Quis em̄ nō sentiat cu
 iusmodi spūs talibus obscē
 nitatib[us] delectē: nisi vel ne
 sciens vtz oīno sint vlli imū
 di spūs doz noīe decipiētes:
 vel talē agens vitā in q[ui] istos
 poti[us] q[uam] deū vex 2 optet p[ro]p[ri]o
 rios 2 formidet iratos. **L. V.**

N Equaq[ue] istos q[ui] fla
 giciosissime p[er]suetu
 dinis vitijs oblecta
 ri potius q[uam] obluctari studēt
 s[ed] illū ipm nascā scipionē qui
 vir optimus a senatu elect[us]
 est: cui[us] manib[us] eiusdē demo
 nis simulacrū susceptū est: in
 vrbēq[ue] p[er]uectū: habere d[omi]nū
 re iudicē vellē. Diceret nob[is]
 vtrū matrē suā tā optime de
 republica vellet mereri: vt
 ei dīni honores decernerent
 sicut 2 grecos 2 romanos ali

les. p[ro]p[ri]os 2 h[ui]mōi cōpotes victor[um]: post obtētas vi
 ctoras suscepta vota ad pessimicem p[er]fecti solue
 rūt. Considerent christiani q[ui]ta sit distantia inf[er] ro
 mā 2 pessimuz.
 vt videant quid
 reuerentie debe
 ant matri nō fal
 soz deoz s[ed] vni
 sum 2 veri dei.
 In huius hono
 rē etiā p[er]structuz
 fuit a domicia
 no rēplū illud ro
 me q[uod] panthēō
 vocabat. Et post
 modū bonifaci[us]
 papa in honore
 beate marie p[er]se
 crauit. vt habet
 in legenda de oī
 bus sanct[is]. 2 mō
 vocat eccl[esi]a brē
 marie rotūde.

L. V.
N Equaq[ue] istos q[ui] fla
 gicio.
 2. In hoc capi
 augul. reprobat
 culturam herē
 cynie d[omi]nā tā
 in precedenti ca
 p[itulo] nascā scipio
 nē virū optimuz
 iudicio romano
 rū. q[ui] sc[ilicet] voluit
 matrē suāz inter
 deos transferri.
 more gentium.
 poti[us] in elegisset
 eā tacere in sensi
 bilē q[uam] honorari
 sicut hercynia
 fuit honorata. **Proū. 6.**
 Et ideo patz ma
 nifeste fraus dia
 boli in hoc q[uod] be
 recynia noluit i
 alicui[us] hospicio
 recipi vniq[ue] viri
 optimi quā frau
 dem hic detegit
 aug[ustinus]. De isto na
 sica scipionez re
 ceptiōe, hercyni
 tie ab eo habituz
 est sup[er] libro p[ri]mo

ca. xxx. vbi etiam habetur quomodo ipse phibuit the
 atrū rome constitui more grecoz. de quo etiam aug[ustinus].
 facit mentionem in loco isto. **L. VI.**

Hinc est qd vita rē. In h. ca. ondit. b. aug. ex cō
parōe corū qd colūt deos mltos ad xpianos qui
vnu deū colūt qd illi dū multi sūt spūs imūdi
nō curātes de vitē imūditia cultoz suoz. r. h. q. i. locis
publicis nūq. pmulgant apud cultores illos leges ali
q. de mūdicia suā
da q. suis aliq. isto
rū iacet q. secre
ti. p. modū susur
ri leges tales su
scipiāt sic infra
magis dicit ca.
xxvj. hui. li. aliē
est de xpiani s.
b. Nec vbi fug
rē. videt q. h. d. z
cē phygia alia vlt
phygalia q. vo
cantur festa be
recyntie. de q. by
s. ca. iij. tracta
uit. b. aug. festa
aut illa dicebant
phygalia q. fue
rūt de phygie. i.
berecyntie. q. pri
us in phygia q.
rome colebat. et
eo mō dicit bac
chanalia festa
baechi. Et cerea
lia festa cereris.
r. sic de alijs festis
S. tū ego dicit
fos libros respe
xi i anglia r. etiā
in bononia. r. in
o. loco inuenti fu
galia. Crederem
tā lras vitio serū
proz corruptā.
nisi. b. aug. i. ro
mice r. alludēs cō
ditōi gēris r. que
niētie noīs voca
ret fugalia q. aliq.
vocāt phygalia

Perfius. 4. satyra

na fm hicro. sup
eplam ad gal. oēs poete vocāt phygios timidos et
p. nōs ad fugā patos. p. qd aug. cor. sacra q. dicit
phygalia h. vocat fugalia. Et h. ē versibile. q. postmo
dū addit aug. sic. Et vlt fugalia. s. pudoris r. honesta
tis. qd nō esset intelligibile s. dicitur phygalia vlt phy
gialia. c. Qd discendū p. rē. In vsus sūt p. q.
poete satyrici. satyra q. rta. vbi post longā r. durā in
crepatōz corū q. pigri sūt ad laboriādū horat. cos ad bo
nū dices. d. Discite o. miseri r. cās cognoscite re
rū. s. ad hoies p. r. c. Quid sum. i. qd sum.
hoies. r. p. nōs aialia rōnalia q. dnt viuere fm rōnem
f. Et qd nā victuri gignimur. i. ad qd. h. ē ad que fu
nē gignimur. Costat q. b. r. m. d. ē finis. que null. artin
gimur p. virtutē g. Qdo q. s. dar. sic ordinata est
humana natura. q. est sup. b. r. a. a. i. a. l. i. a. Et iō rē m. e. r.

debet. r. subijcere mior. b. r. a. l. e. s. i. p. i. a. i. h. **A**ut me
te. meta. i. termin. vite nre est mors cur. meditatio nō
paz non. r. ferr. ad virtuose viuendū. i. **Q**uā mol
lis flex. i. q. s. facilliter hō flectit de bono in malum.
h. **E**t vñ scz fit iste flex. Est em ex sensualitate. r. iō
regenda est.

r. cās. r. scite rez. **Q**uid su. e. l. **Q**uis mod.
mus. r. qd nā victuri: gigni. f. **Q**uis mod.
mur. ordo. **Q**uis dar. h. aut. g. **Q**uis mod.
mete. q. mollis flex. r. vñ. q. s. h. **Q**uis mod.
modus argēt. qd fas opta. i. **Q**uis mod.
re. qd asp. vtile nūm. h. p. r. e. k. **Q**uis mod.
carisq. p. p. n. q. s. **Q**uantū lar. l. **Q**uis mod.
giri. deca. r. que te de. e. e. i. u. s. m. **Q**uis mod.
sit. Et. humana. q. p. te. locat. n. **Q**uis mod.
es in re. **D**icat in q. bus locis. o. **Q**uis mod.
hec docentū deoz. solebāt p. p. **Q**uis mod.
cepta recitari: r. a. cultozib. q. **Q**uis mod.
eoz. p. p. is. frequent. audiri. si. **Q**uis mod.
cut nos ostēdim. ad h. ecclias. i. **Q**uis mod.
istitutas. q. quauer. s. u. religio. **Q**uis mod.
xpiana diffundit. **L**a. VII. **Q**uis mod.

A nobis forte pho. r. **A** nobis forte pho.
rū scholas disputa. **A** nobis forte pho.
rōesq. memorabūr. **A** nobis forte pho.
p. r. o. h. n. romana. s. greca. si. **A** nobis forte pho.
aut si. p. p. t. e. r. e. a. i. a. romāa. q. r. **A** nobis forte pho.
greca. facta. ē. romana. p. u. i. n. **A** nobis forte pho.
cia. n. deoz. p. c. e. p. t. a. sūt. h. h. o. i. m. **A** nobis forte pho.
iūcta. q. v. t. c. u. q. s. conati. sūt. in. **A** nobis forte pho.
genijs. accutissimis. p. d. i. t. i. r. a. **A** nobis forte pho.
tiocinādo. i. u. e. s. t. i. g. a. r. e. q. d. i. r. e. **A** nobis forte pho.
rū. natura. latitaret. q. d. i. m. o. **A** nobis forte pho.
rib. appetēdū. eēt. at. q. s. f. u. g. i. e. **A** nobis forte pho.
dū. q. d. i. i. p. i. s. r. a. t. i. o. c. i. n. ā. d. i. r. e. g. u. **A** nobis forte pho.
lis. certa. p. n. e. x. i. o. e. t. r. a. h. e. r. e. t. **A** nobis forte pho.
aut. q. d. n. eēt. p. n. s. v. l. ē. t. r. e. p. u. g. **A** nobis forte pho.
ret. Et. q. d. a. m. eoz. q. d. a. m. m. a. **A** nobis forte pho.
gna. q. n. t. u. d. i. u. i. n. i. t. a. d. i. u. r. i. sūt. **A** nobis forte pho.
iūenerūt. q. n. t. u. a. u. t. h. u. a. n. i. t. **A** nobis forte pho.
i. p. e. d. i. t. i. s. u. n. t. e. r. r. a. u. e. s. t. m. a. x. i. e.

uerfus modus viuendū. quia quilibet viuere debet
fm decentiam sui status. **L**aplin. VII.
A nobis forte pho. rē. In hoc capitulo ex
cludit brūs aug. r. s. p. n. s. i. o. n. e. q. u. a. n. d. ā. q. u. e. p. o. s. s. e. t. d. a. **A** nobis forte pho.
ri. ad illud quod que rebat r. arguebat in p. c. e. d. e. n. t. i. c. a. p. **A** nobis forte pho.
pitulo. pertuit em beatus aug. a. g. e. n. t. i. b. r. o. m. a. n. i. s. q. **A** nobis forte pho.
ip. s. i. d. e. m. o. n. s. t. r. a. r. e. n. t. a. l. i. q. u. e. m. l. o. c. u. m. p. u. b. l. i. c. u. m. v. b. i. t. r. a. **A** nobis forte pho.
darentur leges deorum ad recte viuendum ordinare. **A** nobis forte pho.
r. i. p. s. i. f. o. r. t. e. r. e. s. p. o. n. d. e. b. u. n. t. q. s. c. h. o. l. e. p. h. i. l. o. s. o. p. h. o. r. u. m. **A** nobis forte pho.
sunt talia loca. Sed hanc r. s. p. o. s. i. o. n. e. m. e. x. c. l. u. d. i. t. d. u. p. l. i. c. **A** nobis forte pho.
p. m. o. q. i. l. l. i. p. h. i. n. o. e. r. a. n. t. r. o. m. a. n. i. s. s. e. d. g. r. e. c. i. **A** nobis forte pho.
Et. q. r. a. d. h. **A** nobis forte pho.
r. i. d. e. r. e. t. f. o. r. s. a. n. q. g. r. e. c. i. t. a. m. f. a. c. t. i. s. u. n. t. r. o. m. a. n. i. **A** nobis forte pho.
q. g. r. e. **A** nobis forte pho.
cia. i. a. m. f. a. c. t. a. ē. p. u. i. c. i. a. i. t. e. r. r. a. t. r. i. b. u. t. a. r. i. a. r. o. m. a. n. i. s. i. o. e. x. **A** nobis forte pho.
c. l. u. d. i. t. i. s. t. ā. r. i. s. t. o. n. e. s. e. c. d. o. d. i. q. t. r. a. d. i. t. o. e. s. p. h. o. z. n. o. e. r. ā. t. **A** nobis forte pho.
l. e. g. e. s. d. e. o. z. s. e. d. a. d. i. n. u. c. t. o. e. s. h. u. a. n. i. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. s. a. d. e. o. a. d. **A** nobis forte pho.

rogntōz veritatis adiuti. Et sō pbi cēt potio bono/ rādi qz dū b. Galli abscinderent zc. p gallos itelli/ gir sacerdotes cybelus. i. berecynthe d qz abscitōe. i. ca/ stratōe. s. in b li. ca. iij. sat. dixi. Hos aut vocat mol/ les q i sacra scriptura effemmati appellant. vñ. iij. regl/ iij. d. effeminati

fuerūt in terra. z ca. xv. effemina/ tos abstulit d ter/ ra. de istis dicef i fra li. vij. c. xxvj. Gallos aut pdū/ ctos vocat aug? ifanos z cā pz ex his q. s. c. iij. Di xi vel port? illos insanos dic q se/ culuz v l' laccolif fecabāt. i. se iei/ debāt vt de pprio sanguie facerent sacrificiū vt ifra li. vij. ca. xxvj. di/ cet a feruētī vt ait p s i tincta veneno b dicit p si? in eadē satyra i q z s i s u s ei? sūt p osit in pcedētī ca. sed tñ bñ ante istos. vocat autē p s i u s venenū fer uens libidine m. d. Quid iuppi ter fecerit b dicit aug? qz iuppi ter fuit rex crete et hō imūditissimus q z puerz abusus est. z h g i e s cret/ roz rapuit. Et iō qd canūt poete d

Persius. 4. satyra

ipō ganyme de puero q fuit fili? trois regis dardano rū z d e p adulteris lz videant figmēta poetica. tñ ve/ ritatē habuerūt p fūdāmēto lz ganymedē iuppi nō ra/ puerit p se. lz rex phrygioz tātalus. vt eo iuppi abu/ teref fm orosū li. j. d q aug? li. xvij. ca. xij. fac mētōz d ioue vō lactanti? li. j. Quid iuppi q i solēni pcatōe optim? maxim? noīaf. nō ne a pma sua cā ac puericia pene parricida de p b e n d i f. cū p r e z regno expulit. nec expectauit finē de crepiti senis. cupiditate regnādi. z cū paternū solū p vim z arma cepisset. bello ē a tira/ mbo lacesitōs. qbz victis reliquā vitā suā in stupris adulterisqz sumpfit. p m i t t o h g i e s q s i m i n u i t. il/ lud em tolerabile iudicari solet. amphyrionē ac tyn/ daz p r e r i t e nō possū. quoz domos d d e c o r e ac ifamia plenissimos reddidit. Illud vō sūme ipictatis ac sce/ leris qz regiū puez rapuit ad stupz. paz em ci videba tur q sic i expugnāda femiaz pudicici maculosus es/ ser z r u r p i s n i s i e n s serui suo iniuriā faceret. Dec la/ cranti?. Quātū vō ad poetas q de ioue talia z de d i s alijs q i fingēdo s c p s e r u t d i c i s i d o. li. vij. etymologi. ca. de poetis. qz officū poetaz est ipam veritatē s b q/

busdā tegumentis enarrare. iuppi aut de? fact? est v l' p p r e r m a g n i t u d i n e p o t e r i e. v e l p p a b u d a n t i ā m a l i s c i e. z b a m a l i s v t h a b e r e t t u r p i t u d i s s u e d e u p a r r o / n ū z e x e p l ū e. D i n c a p u d t e r e t i ū z c. b q d h b r ū s a u g? d e t e r e t i o a d d u c i t. ē i n e u n u c h o a c t s. i x. E t h r e t i a m i n p s i o v b i s

cato. hinc apud teretiū fla/ gicio? adolescēs spectat ta/ bulā quādā pictā in pariete vbi ierat pictura b: iouē quo pacto danac misisse aiunt in gremiū qndā imbrē aureuz atqz ab hac tāta auctoritate adhibet patrociniū turpitu dini sue: cū i ea se iactat imi/ tari deū. At quem deum in/ q r t? Qui templa celisūmo so/ nitu pcurit: ego homūcio nō facerē id? Ego vero illud fe/ ci ac libens. Ca. VIII.

Hic em nō tardunt/ ista sacris deoz sed/ fabul poctaz. No/ lo dicere illa mystica: qz ista/ theatrica esse turpiora. Hoc/ dico q negātes puincit histo/ ria: eosdē illos ludos in qb? regnāt figmēta poetaz: non p imperiū obsequiū sacri de/ ozū suoz intulisse romanos: sed ipos deos vt sibi solēni s/ ederent: z honori suo con/ secrarentur acerbe impe/ rando z quodāmodo extor/ quendo fecisse. Qd in pmo/ libro breui commemoratōe

Ad quoz itello/ ctū sciendū ē q d ioue fingit a terē/ tio z alijs poet? qz ipe ad amans/ dāac filia acrisij/ pgnouit eā des cē/ dēs in gremiū c? sub spē imbrē au/ rei. genuitqz p s e/ um. veritas fuit qz ipe allerit eam ad sui pcuritū dōnis aureis. vt p r z p a u g? . i f r a l i. xvij. cap. xij.

Terē. in eunucho

de? sum? tonās i sublimibz. vñ illa sba. que d e u r z. v l' qz ad finē hui? ca. sūt sba terētū i p s o a i p r? e u n u c h i.

Hic em non tradunt zc. In b ca. Ca. VIII. Excludit aug? quādā excusationē deoz. que p t e n d i p o s s e t. qz d i c e r e t f o r s a n a l i q u i s. q z t u r p i a q u e d i c u n t d e d i s n o n h a b e t a u c t o r i t a t e e x s a c r i s d e o z. s e d e x f i c t i o n i b u s p o e t a r u m h o c e x c l u d i t t r i p l i c i t e r. o s t e n d e s e x c u s a t i o n e n u l l ā e ē. P a m o. qz si p o s s e n t d i c i t u r p i o r a e r a n t f o r e i l l a q f i e b a n t a d i s q a p o e t i s m y s t i c e. i. s u b r e g u m e n t i s n a r r a n t qz s i n t i s t a q u e i n t h e a t r i s e h i b e n t v n d e l a c t a n t i u s l i. j. c. x i x. d i c i t q m e n d a c i ū p o e t a z n o n i n f a c t o e s t. s e d i n n o m i n e. m e r u e b a n t e m m a l ū s i c o t r a p u b l i c a m p s u a s i o n e z f a t e r e n t u r. q d e r a t v e r u m. S e c d o qz t u r p i t u d i n e s l u d o z u m s e n i c o r u m v t p r z e x h i s t o r i s i p s o z u m n o n p c e s s e r u n t e x i g n o r a n t i a r o m a n o z u m. s e d e x p r e c e p t o d o z u m. s i c u t s u p r a t r a c t a u i t b e a t? a u g? l i. j. c. x x i j. z i n f r a l i. i i j. c a p i t u l o. x x v. p l e n i? d i c e r u t. A r t i o q d e m s i d i s l u d i b u i u s m o d i d i s p l i c u i s s e n t. d e b u e r u n t e o s p e n i s e r i a m a d i c e r i s i n h i b u i s s e q u o d n o n f e c e r u n t. E t n o t a q z t u r p i t u d o a l i q u a z m a x i m e l u d o z

scenicoꝝ pꝛo tanto attribuit poetis. qꝫ ludi aliqꝫ sceni
 ei nō stebant nisi a poetis ꝫ eis seruientibꝫ. Nā poe
 te cōposuerūt carmina ibonesta ꝫ ea recitabāt in pu
 blico pulpito. qđā instrumētis publicis canebāt. qꝫ re
 melict appellabāt. Et qđā ea moribꝫ corpꝫ effigiebāt
 sic histriones et
 mimi. ita qꝫ prin
 cipales in istꝫ lu
 dis erāt poete.
 vt etiā augꝫ i fra
 ca. xiiij. Et qꝫuis
 multa in illis lu
 dis ꝫ carmibꝫ eēt
 sbꝫꝫꝫ rez obse
 ntras verūtū me
 lior: fuit qꝫ i alijs
 qꝫ fiebāt in rēplis
 sicut dicit augꝫ in
 fra li. vj. ca. vij.
 b Comedie scꝫ
 ꝫ trage. ꝫ. Lo
 medie sunt fabu
 le de factꝫ hoim
 pꝫuarꝫꝫ ꝫ his qꝫ
 ad eos prinēt. et
 poete qꝫ talia ca
 nebāt vocari sūt
 poeti comici. ꝫ
 dicebant sic. vel
 a comis. i. pagis
 ꝫ odos qđ ē carꝫ
 qꝫ villanꝫ carꝫ.
 qꝫ circa pagos. i.
 villas ꝫsuecēt
 cārari. vꝫ a come
 stitōe. qꝫ post co
 mestionē solebāt
 hoies talibꝫ idul
 gere. Comicoꝝ
 ho poeraꝫ duo
 sūt genera sꝫm istꝫ

pstrinxi. Nā ingrauescēte pe
 stilentia ludi scenici auctorita
 te pōtificū rome pmitꝫ istitu
 ti sunt. Quis igitꝫ in agenda
 vita nō ea sibi potiꝫ sectāda
 arbitref qꝫ actitantꝫ ludis au
 ctoritate dīna institutꝫ: qꝫ ea qꝫ
 scriptitantꝫ legibꝫ hūano ꝫsilio
 ꝫmulgatꝫ? Adulterꝫ iouē
 si poete fallacitꝫ pdiderūt dū
 vtiqꝫ casti. qꝫ tū nephas per
 humanos ludos ꝫfictū est: nō
 qꝫ neglectū irasci ac vindica
 re debuerūt. Et hec sunt sce
 nicorū tolerabiliora ludoꝝ
 b comedie scꝫ ꝫ tragedie: h ē
 fabule poetarum agende in
 spectaculis multa reruz tur
 pitudine: sed nulla saltē sicut
 alia multa verborum obse
 nitate compositae: quas etiā
 inter studia que honesta ac
 liberalia vocantꝫ pueri lege
 re ꝫ discere coguntur a seni
 bus Capitulū. IX.
 Quid autꝫ hic sensē
 rint romāi veteres.
 cicero testatꝫ i libris quos de
 b republica scripsitꝫ vbi scipio

Tulliꝫ de
 re publi
 ca. 6.

manos. Et iō apud romanos nimis fuisset indecēs si
 pmissū fuisset plauto vel neuio aut cecilio poetꝫ lati
 nis qꝫ maledixissent istꝫ. ita fuit absurdū qꝫ greci
 serūe poetas suos i scena violare. i. de honestate piclē
 fuerūt aut istꝫ tres. s. cleonꝫ cleophō ꝫ bypboꝫ ciues
 artheniēses. sed valde seditiosi. Pericles ho fuit dux
 artheniēsiū i bellꝫ lacedemōios ꝫ thebanos. quē ꝫꝫ
 car iustitꝫ li. iij. Spectate vꝫtꝫ virū. hic fuit qꝫ dixit sꝫ
 tullū li. d. officijs. ꝫroxē de cet nō manꝫꝫ liguā sꝫ etiaz
 oculos hꝫe ꝫtinetes. Valerꝫ autꝫ li. viij. ca. ix. de isto
 sic dicit. Pericles felicissimis nature incrementꝫ sꝫ ana
 ragoza ꝫceptore sūmo studio ꝫpolitꝫꝫ i instructꝫ liberis
 arthenaz ceruicibꝫ iugū fuitur. iposuit. nō vt cito ꝫꝫ
 addit valerꝫ. Quid em̄ interest intꝫ ꝫsistratū ꝫ pelē.
 nisi qꝫ ille armatꝫ. h sine armis tyrānidē gessit. hec va
 lerꝫ. Tū sꝫdꝫm valerū. ita erat eloquēs qꝫ sua eloqꝫia
 rita tū faciebat. qꝫtū alterꝫ arma Plautꝫꝫ ꝫ neuus
 fuerūt scriptores comediaz sꝫm eusebiū. Et fuerūt scri
 ptores tꝫc publicꝫ scipioꝝ ꝫ enei scipioꝝ sꝫm. qꝫꝫ e/
 rat in hispania cōmissū bellū. vbi ꝫ intꝫ feci sūt de qꝫꝫ
 hic fit mentio. fuerūt autꝫ ꝫ aliꝫ scipiones mlti famo
 si. vt infra lib. iij. ca. xxxj. dicitur. c Neuus ꝫ.

cerūt talia pmitteōdo. b Vbi scipio disputās ꝫ.
 Tullꝫ in multis libris suis modū platonis imitatur
 Introducit em̄ diuersas ꝫsonas loquētes. ꝫ nihil qꝫ
 loquitꝫ in ꝫꝫia ꝫsona nisi in ꝫncipio libri. ꝫ sic i libro
 de republica introducit scipionē loquēte ꝫ disputantē
 ita vt legenti vꝫ
 deat libꝫ ꝫscriptꝫ
 a scipioe ponus
 qꝫ a tullio. fuit
 autꝫ iste scipio a
 fricanꝫꝫ scōs. s. qꝫ
 deleur cartbagiē
 nē vt ꝫꝫ ex sōtio
 qđ tullꝫꝫ fingit ꝫ
 vj. li. de re publicꝫ
 ca in ꝫsona scipi
 onis. qđ macro
 bꝫꝫ exposuit. Et
 his ꝫꝫbis tullꝫꝫ qꝫ
 a brō augꝫ. recu
 tantꝫ qꝫ dicitꝫ in
 ꝫsona scipioꝝ re
 pbat tullꝫꝫ moꝫ
 grecꝫꝫ. qꝫ ꝫmisse
 runt poetis suis
 qꝫ ipi noiatim de
 hoibꝫ dicerēt. qꝫ
 vellēt. qꝫ ipi mul
 tos verauerūt de
 honestādo suis
 carmibꝫ. nō so
 lū malos ciues.
 vꝫpura cleonē et
 cleophonē. ꝫ by
 pbolū sꝫ etiā op
 timos ciues. sic
 pidē qꝫ in sua ci
 uitate ita erat mā
 gnꝫ habitꝫ. sicut
 scipioes. vꝫ mar
 cus cato apꝫ rom

disputās ait: Nunqꝫ come
 die nisi consuetudo vite pa
 teretur probare sua theatꝫ
 flagicia potuissent. Et greci
 quidem antiquiores vitiose
 sue opinionis quandam cō
 uenientiam seruauerunt:
 apud quos fuit etiā lege
 concessuz: vt quod veller co
 media nominatim vel de qꝫ
 veller diceret. Itaqꝫ sicut in
 eis dē libris loquitꝫ africanus
 queꝫ illa non attigit: vel po
 tius quē nō vexauit: cui pep
 citꝫ. Esto: populares homi
 nes iprobos i republica sedi
 ciosos cleonē: cleophōtē hy
 perbolum lesit. Patiamur
 inquit: ꝫ si huiusmodi ciues
 a censore melius qꝫ a poeta
 notari: sed periclen cum iaz
 sue ciuitati maxima auctori
 tate plurimos omnos domi
 ꝫ belli ꝫfuisse: violari ꝫsibꝫ.
 ꝫ eos agi in scena non plus
 decuit qꝫ si plautꝫ in qꝫtꝫ nꝫ vo
 luisset: aut neuus publico et
 eneo scipioni: aut cecilius
 marco catoni maledicere.

ita vt legenti vꝫ
 deat libꝫ ꝫscriptꝫ
 a scipioe ponus
 qꝫ a tullio. fuit
 autꝫ iste scipio a
 fricanꝫꝫ scōs. s. qꝫ
 deleur cartbagiē
 nē vt ꝫꝫ ex sōtio
 qđ tullꝫꝫ fingit ꝫ
 vj. li. de re publicꝫ
 ca in ꝫsona scipi
 onis. qđ macro
 bꝫꝫ exposuit. Et
 his ꝫꝫbis tullꝫꝫ qꝫ
 a brō augꝫ. recu
 tantꝫ qꝫ dicitꝫ in
 ꝫsona scipioꝝ re
 pbat tullꝫꝫ moꝫ
 grecꝫꝫ. qꝫ ꝫmisse
 runt poetis suis
 qꝫ ipi noiatim de
 hoibꝫ dicerēt. qꝫ
 vellēt. qꝫ ipi mul
 tos verauerūt de
 honestādo suis
 carmibꝫ. nō so
 lū malos ciues.
 vꝫpura cleonē et
 cleophonē. ꝫ by
 pbolū sꝫ etiā op
 timos ciues. sic
 pidē qꝫ in sua ci
 uitate ita erat mā
 gnꝫ habitꝫ. sicut
 scipioes. vꝫ mar
 cus cato apꝫ rom

De neutro vero poeta dicit **A**usebius in chronicis qd vixit mortuus est. pulsus roma factione nobilium & maxime metelli. De plauto vero dicit **A**. gelius. lib. tertio fere idem. scilicet qd rome mortuus est. & qd propter anone diffi-

cultatē ad molas mānarias pisto- ri se locauit. vbi qñs ab ope vaca. i. et scribere fabulas solitus erat & cas viderē

Uste plautus scripsit comedias q̄ sulularia appellat. de q̄ etiā narra- rat. **A**. gelius. li. i. qd epibauū sc̄ & icadēdū sepulcro suo reliquit hmoi. Postq̄ ē morte captus plautus. Comedia luger. scena ē deser- ta. Deinde risus ludus ioculq̄ et nūeri Innueri si mul oēs collachni marūt. De neutro ho narrat. **A**. gelius. li. iij. qd fabu- las duas i carce- re scripsit. cū ob as- siduā maledicti- am & pbra i pnci- pes ciuitatis. de grecoꝝ poetarū more dicta i vin- cula rome a triū- uiris dicit. vñ a tribunis plebis p̄ exēpt̄ est cū in duobus fabul sup̄ dicit delicta sua & peculārias du- ctōꝝ suoz qbus antea mltos lese- rat diluisset. Et sciendū qd sic p̄z p. **A**. gelius li. v. iste neut̄us dicit famator. os scri- psit de scriptōe a- fricano supiore. & forte ita fec̄ de duobus scipioni- bus de quibz fit b̄ mentio. q̄z al-

sc̄z publi scipio fuit p̄ dicti africani. De plauto et neutro dicit. **A**. gelius sic In p̄ poetas comicos excellit ce- culi. Itan. sc̄do plautus. tertio neutus. Eccl̄ ho septor- comediaz fuit tpe marci caronis c̄soꝝ. **L. X.**

Ad maligni spūs rē In isto ca. illud qd dixerat

Deide paulopl^o **A**se in q̄t cō- tra duodeci tabule cū p pau- cas res capite sanxissent in his hāc q̄z sancienda putaue- rūt. si q̄s acitauisset. siue car- mē pdidisset qd i familiā face- ret flagiciū ve alteri: p̄clare. **J**udicys em̄ ac m̄gratuū di- sceptatōibz legi. imis p̄posi- tā vitā: nō poetaz ingenijs habere debem^o: nec p̄bz au- dire nisi ea lege vt n̄dereli- ceat: & iudicio defēdere. **H**ec ex ciceronis q̄rto de republi- ca libro ad x̄bū excerptenda arbitrat^o sum: nōnullis p̄p̄- facilioz intellectū vel p̄ter- missis: vel paululū cōmuta- tis. **M**ultū em̄ ad rem p̄riet- quā molioꝝ explicare si pote- ro. **D**icit deinde alia. & sic cō- clusit hūc locū: vt oīdat ve- teribz displicuisse romanis: vel laudari quēq̄ i scena vi- uū hoīem vel vitupari. **S**ed vt dixi h̄ greci quāq̄ in vere- cūdi^o tñ conuenienti^o licere voluerūt: cū viderēt d̄ys su- is accepta & grata eē oppro- bria: nō tñ hoīm: vey & ipō- rum deoz i scenicis fabulis: siue a poet̄s eēt illa puicta si- ue flagicia eoz. Na cōmēoza- renē & agerēt i theatris: atq̄ ab eoz cultoz: vrinaz solo- risu ac nō etiā imitatioē diḡ viderent. **N**imis em̄ supbuꝝ fuit fame parere p̄ncipuz ciuitat̄ & ciuū: vbi sue fame parci numina noluerūt. **N**ā qd afferē. p̄ defēsiōe: nō illa vera in deos dici sed falsa at- q̄ p̄ficta: idipm ē celestius si- pietatē consulas religionis. **S**i aut̄ maliciā demonum co-

augustin^o in ca. p̄cedēti de grec̄. s. g. fecerāt suentem- ter p̄mittēdo qd eoz poete vitta hoīm ex p̄so noīe pu- blice recitarēt magis declarat. **I**tem reddidit cāz quā- re demonibz placet. qd de eis dicant vitta q̄ tñ nō fue- rūt eoz. sed forte fuerunt aliquoz hoīm. aut forsan nō fuerūt alicui^o hoīs s̄z p̄ficta sē

gites: quid astutius ad deci- piendum atq̄ calidius. **A**uz em̄ p̄bz iacit i p̄ncipē patrie bonū atq̄ vtilē: nōne tā: o ē indignū q̄nto a veritate re- motus & a vita illi^o alienuz. **Q**ue igit suplicia sufficiunt cum deo sit ista tā nefaria tā insignis iniuria. **L. X.**

Ad maligni spūs qd isti deos putāt etiā fla- gicia q̄ nō admulerūt d̄ se di- ci volūt: dū tñ humanas mē- tes his opinionibz velut res- tibz i ducāt: & ad p̄destinatū supliciu secū trahāt: siue ho- mines ista cōmiserūt qd deos h̄si volūt: qd hūanis erroribz gaudēt: p̄ qd etiā se colēdos mille nocēdi fallēdiq̄ artibz insonūt: siue etiā nulloꝝ hoīm illa crimia vera sint: q̄ tamē de numinibz singilibz ter accipiūt fallacissimi spūs vt ad scelestia ac turpia ppe- trāda velut: ab ipō celo tra- duci in terras: satis idonea videat auctoritas. **A**uz igit greci talū numinū suos se esse sentirēt: inter tot & tan- ta eoz theatrica opprobria parcendū sibi a poetis nullo mō putauerūt: vel d̄ys suis etiā sic cōsimulari appeten- tes v̄l metuētes ne honesti- ozē famā ipi req̄rendo: & eis se h̄ mō p̄ferēdo: illos ad ira- cundiam p̄uocarent. **A**d hāc p̄ueniētiā p̄tinet qd etiā b̄ scenicos auctozes earū dē fa- bulaz non puo ciuitatis suo honore dignos existimarūt. **S**i quidem qd in eo quoq̄ d̄ republica libro commemo- ratur: **E**schines ciuis athe-

rūt eoz. sed forte fuerunt aliquoz hoīm. aut forsan nō fuerūt alicui^o hoīs s̄z p̄ficta sē **S**cd̄o et qd demo- nes q̄s colāt tan- q̄ deos h̄ volunt sibi fieri. oīdit qd p̄ueniēt p̄mise- rūt sibi p̄sult̄ fie- ri. nec solū p̄mise- rūt. s̄z etiā bono- rauerūt faciētes. **Q**uē etiā sc̄ni- cos rē. **S**ciendū est qd sicut dicit isidor^o li. etymo- logiaz. viij. ca. d̄ poetis. poete tra- gici magnuz ho- noꝝ p̄secuti sūt. de comic̄. ho hoc nō dicit. & iō videt op̄ositu sentire de ipis. **A**schines arthen- sis rē. iste eschi- nes fuit discipu- lus socratis. vt patet p̄ senecam libro primo d̄ be- neficijs. **A**uz ve- ro socrati ceteri discipuli plura offerrent. eschu- nes pauper se so- lū obtulit dicit̄ quicquid melius habebat se ille ob- tulisse. **E**terti at- cum pauca ei de- derunt plura si- bi retinuisse. **D**e isto aut̄ eschie fa- cit hyeronimus mentionem in p̄- logo biblię dicit̄ **A**schines cū r̄to- di exularet. **Q**uā- histoziaz de eschi- ne plentius vale- rius narrat libro octauo. licet ora- tor: esset magnus

valde tamen plures tragedias scripsit. vnde tullius de republica dicit de ipso sic **A**schines cum adolese-ns tragediam acitasset sc̄dm rempublicam capessuit. & arthenas sub arbitrio versauit et egit. adeo potens erat in eloquentia rē.

Et aristode-
mum tragicum.
2c. De legari pa-
cis arbeniensium
missis ad philip-
pum patrem ale-
xandri magni. et
de legatis ei ad
arbeniensis loq-
tur iustinus lib.
viii. **Cap. XI.**
Ec greci
turpiter
2c. In hoc capi-
tulo ostendit au-
gustinus qd greci
quibus turpiter ta-
men convenient
fecerunt honora-
do scenicos sicut
et honorando sa-
cerdotes. et hoc
sive ponatur di-
stinctio inter deos
quales labeo po-
suit sicut quia di-
versa obsequia
diversis dijs sunt
tribuenda. sive
ponatur qd inter
deos non sit illa
distinctio labeo-
nis sed qd indiffe-
renter omnibus
dijs eadem obse-
quia tribuantur
Labeo quos
huiusmodi reru
peritissimum 2c
De labeone nar-
rat catu' iurisco-
sultus ad legem
duodecim tabu-
larum qd cum ei
offerretur consu-
latus ab augusto
renuit. sed pluri-
mis studijs ope-
ram dabat. et to-
tum annum ita
diuisit vt rome
sex mensibus cu
studio sis esset. et
sex mensibus se-
cederet et conscri-
beret libris ope-
ram daret. Ita
reliquit quadra-
ginta volumina
Composuit au-
tem commenta-
ria ad duodecim
tabulas sicut. **A.**
gelium libro pri-

mo. **I**tem vero
eandem diuisio-
nem deorum qua
ponit labeo sicut
et qd aliqui dij
sunt boni. aliqui
mali. innuit. **A.**
gelius libro pri-
mo. dicit enim ali-
quem deum esse
qui non iuandis
potestatem. sed
vim nocendi ha-
beret. nam deos qd
dam romani vt
prodesse cele-
brabant. quos da-
vero vt non ob-
essent placabat.
hec. **A.** gelius.
De hoc vero pl-
dicitur infra ca-
pitulo. xiiij.
Ca. XII.
Roma
ni sicut
2c. In hoc capi-
tulo beatus augu-
stinus romanos
arguit. quia ma-
gis parebant fa-
me sue qd deorum
suo:um. et vide-
bantur plus ap-
prectari curiam
sua. id est curias
les qd republice
curam gererant
qz capitolium id
est deos suos. na
capitolium fuit
templum iouis.
et reprehendit eice-
ronem quo li. de
republica scipio-
nes inducit loqn-
tem. et patet inte-
ntio augustini.
Ut plautus
aut neut' 2c. de
plauto ho 2c ne-
uio. ac duobus
scipionibus fra-
tribus et cecilio et
marco catone vi-
delicet censorio
dictum est supra
li. isto capitulo.
ix. de terentio ho-
iouis et adulescente
s. c. viij. **Ca. XIII.**
Ed mideret
mibi foras
se. et cetera. **I**n

oib' dijs suis si et ludi oib' gti
sunt. vel qd est indigni' his
quos bonos putat si ludi ab
eis solu' amant: facere coui-
a can' iniuria. **Ca. XII.**
Romani sic i illa d' re-
publica disputatione scipio
gloriat' pbis et iniurijs poe-
tar' sibiecta vita famaqz ha-
bere nolueit. capite etia' sa-
cietes tale carme' pdere si qd
auderet. qd erga se qd e' sat'
hueste pstituerit. s' erga de-
os suos supbe et irreligiose.
Quos cu' scirent no' solu' pa-
tient' s' etia' libent' poe tar' p-
bris male dictisqz lacerari: se-
poti' qz illos huiusmodi i-
urijs idignos ee' duxerit: se-
qz ab eis etia' lege munerit
illoz aut ista etia' sacris solē-
nitatib' miscuerit. Ita ne ta-
dem scipio laudas hac poe'ti
romanis negata esse licet ia
vt cuiqz opprobriū infligeret
romanoz cu' videas eos nul-
li deoz peccasse v' o'z: ita ne
pluris tibi hūda visa e' existi-
matio curie v're qz capitolij
imo rome vni' qz celi totius
vt ligua' male dicat i ciues tu-
os exercere poete etia' lege
phiberent' et deos tuos se-
curi tata' puitia nullo senato-
re nullo censore: nullo prin-
cipe nullo pontifice prohibē-
te iacularentur? **I**ndignum
videlicet fuit: vt b' plautus
aut neut'. publico. et eneo sci-
pioni: aut cecili' marco cato-
ni male diceret: et dignū fuit
vt terenti' v' flagitio iouis op-
timi maximi ad olescētū ne-
quitiā p'citaret. **Ca. XIII.**
Ed mideret mibi for-
asse si viueret. **Q**uo-
nos ista ipūita ee' nollem': qd
ipi dij sacra ee' nolueit: cu' lu-
dos scenicos vbi talia ce-
brant: dictitant' actitāt: et ro-
manis morib' iuereit et su-
is honorib' dicari exhiberi-
qz iussit? **C**ur q' hic magi
ipi intellecti sūt no' ee' dij veri
nec omnino digni: qbus di-

niēsis vir eloqntissim' cu' ado-
scē tragedia factitauisset re-
publica capeffuit et aristode-
mum agicu' ite auctore maxi-
mū d' reb' pac' ac belli lega-
tū ad philippū atheniēses se-
pe misert. no' ei p'stācūputa-
bat cu' eas d' artes eos dēqz sce-
nicos ludos et dijs suis accep-
tos videret: illos p' qz agerēt
ifamū loco ac nūero d'putari
Ec greci tur-
pit' qd e' sane dijs suis
oīno p'gruent: qd nec vitā ciui-
um lacerādā liguis poetarū
et histrionū s' trahere ausi s'
a qd' cernebat deoz vitā eis
dē ipis dijs volētib' et libentib'
carpi: et ipos hoīes p' qz ista i-
theatr' agebat q' numib' q-
bus s'bditi erāt grā ee' cogno-
ueit: no' solu' mime spernen-
dos i' citate verū etia' maxie
honorādos putauit. qd em
cāc repire possent cur sacer-
dotes honoraret: qz p' eos vi-
crimas dijs acceptabiles of-
fererāt: et scenicos p'zosos
haberēt: p' qz illā voluptatē
sive honorē dijs exhiberi pe-
tētib': et nisi fieret irascētib'
eoz admōitōe didicerāt: cu'
p'sert' labeo quē huiusmodi
di rex pitissimū p'dicāt numi-
na bōa a nūinib' mal' ista eti-
am cult' diuinitate distiguar:
vt malos deos p'pitari cedi-
bus et tristib' supplicatōib' as-
ferat: bonos at' absequijs le-
tis atqz iocūdis: q'lia sunt vt
ipe ait. ludi. p'iuia. lectister-
nia. **Q**d totū qle sit: postea
si de' iuuerit diligēt' disere-
mus. **N**ūc ad rē p'ntē qd attri-
net differam' sive oib' oia tā
qz hoīs p'mixte tribuāt: neqz
em ee' decet deos malos: cu'
poni' isti qz imūdi s' spūs oēs
sint mali: sive certa discretōe
sic labeo i' v'isū e' ill' illa ista
distribuāt obsequia. cōpetētis-
sime greci vtrosqz hono: edi-
gnos ducūt: et sacerdotes p'
qz victimie mīstrāt: et sceni-
cos p' qz ludi exhibēt. **R**e v'

isto capitulo bris aug. arguit romanos de duobus pmo q: cu dypcipent ludos turpissimos exhiberi 7 crimina sua publicari. m ipsi romani coluerunt eos tanq deos. qd no coluissent si pcepissent ludos celebrari cu puitis romanor. Secdo ibi. iteruq 7c. arguit eos q scenicos oi bonore puauerunt. cu m ludos scenicos dijs suis exhiberet. In ratu ho eos honore puauerunt. q no lu priuati sur ma ionib honozibus pura senatoria dignitate. 7 alijs q tota rempubli ca imediate pcer nnt. imo etiā cen forijs. i. seucro iudicio cesoris qui fm bugi. in vna significatōe idē qd iudex morum. Pellebat d tri bu ppria. ita q neci ea possent gaudere bouoze aliquo. nec etiā am p ulegio. vel iure quo cuiq qd rōne tribusue sibi posset cōpere. Sciendū aut q roma fuit diuisa tota in tribus vicz nūcro. xxxv 7 si qd delinqret in rēpublicā p cesores pellebat d tribu sua. nec pu tabat ciuis. fuit etiā scenic? infamis. vt p 3 p au gu. in fra li. isto. ca. xxv. 7 ē modo fm canones. vt p 3. iij. q. j. c. dif b dū: germaneq romanum. finum? b Germaneq romanu 7c. germane idēz qd imane. vñ geres germane dicunt fm papiaz quasi imanes p pter imanitatez corpm. Et idē dic aug. germane. i. imaniter. roma nū. i. sublime. nā romanū fm hieronymū idē qd sublimū sonat. Et b dicit aug. q romani plus honozabāt se q deos suos vel romanū vocat honozis 7 glie cupidū q: fm bug. nomen gentis alicui sepe ponit p ditiōe gentis. sic

Tulli de re publi.

quadoq dicitur. iste afer. i. versipellis. quia afri sūt versipellis. quia afri sunt versipelles. Condicio romanorum vna fuit q ipsi fuerunt glorie 7 honozis cupidi plus alijs gentibus hoc mō loquendi. Quis ex alta cā vraf tē? li. j. de bello punico. Nā d camillo dictatore bellicosissimo lo qns dic sic ac se romanus. i. vere strenu? ac cordatus. Ca. XIII. d Unde q rim? ipsi poete 7c. In isto ca. b. aug. arguit romanos q poetas nō puauerunt honore sic scenicos fuerunt autē scenici dicti bi q saltabāt. 7 moribus corpis effigebāt ptera i car mib? poetaz. puta mimi 7 bustriones seu iocularores. vñ isti non erāt nisi actores fabulaz. i. affigatores. Sed boete erāt auctores. id est pncipales i negocio. q: ipsi fabulas cōposuerunt. f. ac aut. b. aug. qnq; i b ca. Pmo vt dictū ē romāos arguit. scūdo ibi. an for te 7c. sniaz platonis de poetis ap pbat. 7 ipm platonē valde comēdat ipm dijs falsis pponēdo. ter tio aut ibi. ppin qnt aut romāoz 7c. oñdit quō leges romāoz q: tū ad aliqd cum platōe cordat. Quarto vō. ibi. neq; q 7c. cludit d deos romāoz q romāi sūt eis hōctiores 7 q ip si nūq; leges hōctat d abāt. qnto ibi. nos qdes 7c. sniaz suā de platonis excellētia poit. 7 qd sup d b dixit magi explanat. b Poetas celsit v. be 7c. b fecit plato in li. d republica in quo ciuitatem ordinauit qualis esse debeat de quo libro facit macrobius mentio nom libro super exhiberi petiuerunt. Quō g abijci scenic? p quē colit deus. Et theatrice illi turpitudinis q fronte notat auctor si adoraat exactor. In hac cōtrouersia greci romaniq; cōcertāt. Greci putant recte se honozare hoies scenicos cū colāt ludoz scenicoz flagitatores deos. Romani vō hoibus scenicis: nec plebeia tribū: qstomin? senatoria curiā debonestari sinūt. In hac disceptatōe huiuscemōi rōcinatio sūmā qōnis absoluit. Proponūt greci Si dij tales colēdi sūt: pfecto etiā tales hoies hōzadi sūt. Assumunt romani. Sz nullo mō tales hoies honozadi sūt. Docludūt xpiani Nullo igit mō dij tales colēdi sūt. Ca. XIII. d Unde qrim? ipsi poete taliū fabulaz cōpositoresh q. xij. tabulaz lege phibent famā ledere ciuū: tā pbrosa i deos puitia iaculantes: cur nō vt scenici habeantur ihonesti? Quā rōne rectū ē vt poeticoz figmētōrū 7 ignominiosoz deoz ifametur actores: honozēt auctores? An forti platonigreco poti? palma dāda ē: q cū rōe firmat et qualis esse ciuitas debeat: tanquā aduersarios ciuitatis bpoetas censuit vt be pellēdos. Iste vero: 7 decorū iniurias indigne tulit: et fuscari corūpiq; figmēt animos ciuū noluit. Confer nūc platonis hūanitatē a ciuib? decipiendis poetas vt be pellentē: cū deoz diuinitate honozī suo ludos scenicos exhiberi petiuerunt. Quō g abijci scenic? p quē colit deus. Et theatrice illi turpitudinis q fronte notat auctor si adoraat exactor. In hac cōtrouersia greci romaniq; cōcertāt. Greci putant recte se honozare hoies scenicos cū colāt ludoz scenicoz flagitatores deos. Romani vō hoibus scenicis: nec plebeia tribū: qstomin? senatoria curiā debonestari sinūt. In hac disceptatōe huiuscemōi rōcinatio sūmā qōnis absoluit. Proponūt greci Si dij tales colēdi sūt: pfecto etiā tales hoies hōzadi sūt. Assumunt romani. Sz nullo mō tales hoies honozadi sūt. Docludūt xpiani Nullo igit mō dij tales colēdi sūt. Ca. XIII. d Unde qrim? ipsi poete taliū fabulaz cōpositoresh q. xij. tabulaz lege phibent famā ledere ciuū: tā pbrosa i deos puitia iaculantes: cur nō vt scenici habeantur ihonesti? Quā rōne rectū ē vt poeticoz figmētōrū 7 ignominiosoz deoz ifametur actores: honozēt auctores? An forti platonigreco poti? palma dāda ē: q cū rōe firmat et qualis esse ciuitas debeat: tanquā aduersarios ciuitatis bpoetas censuit vt be pellēdos. Iste vero: 7 decorū iniurias indigne tulit: et fuscari corūpiq; figmēt animos ciuū noluit. Confer nūc platonis hūanitatē a ciuib? decipiendis poetas vt be pellentē: cū deoz diuinitate honozī suo ludos scenicos exhiberi petiuerunt.

sonnū scipionis. et tulli scōdo li. de tu seulanis qōni
 bō dicit platonē a sua ciuitate quā ordinauit poetas
 exclusisse. **C** Et si n̄ psuasit rē. Nota q̄ pl̄c̄ psua
 der q̄ suader. nā psuader ē p̄fecte suader. i. sic suader
 q̄ se q̄t effect̄. Et iō dicit Au. q̄ plato erat si n̄ potuit
 grecis psuadere
 n̄ saltē disputā
 dō. rōnē reddē
 dō suastit poetas
 debere expelli.

Hūc plato
 nē labeo rē. nota
 q̄ labeo fec̄ tres
 gēdus i distictōe
 numinū. s. deoz
 q̄ hi erāt sūmī. et
 semideoz. et hi e
 rāt medij herosi
 et hi erāt infimi he
 roes s̄m̄ isidorū
 li. viij. etymolo
 giaz ca. vi. ap̄d
 grecos dicebāt
 aīe altiq̄z būme
 ritoz hoīm. q̄ i
 habitatio fuit in
 aere. et iō dicit s̄
 heroes. quāst̄ ae
 rei. i. virt̄ aerei q̄
 si digni habitāt
 aere p̄pter sapiē
 tiā vel fortitudi
 nē. Semidei ho
 erāt numina ex
 hoībo sacra. s. n̄
 erāt dū. Istoz
 aut̄ habitatio s̄z
 opinione gēnliū
 fuit i celo. sic ro
 mul. hercules. et
 h̄mōi vt d̄ romu
 lo dicit aug. se
 q̄nt ca. Aliqui
 aut̄ nō distiguē
 tes inf̄ semideos
 et heroes posue
 rūt semideos in
 aere vñ lucan. li

bio. it. in principio. **Q**ua niger astriferis necit̄ ar
 bus aer. **Q**uodq̄ p̄z terras inf̄ luneq̄z meat. **S**emi
 dei manes habitāt quos ignea virt̄ rē. **M**acrobij
 ho de somno scipionis distinguit inf̄ deos aereos.
 ethereos et altos. sup̄ quos oēs ponit vñ deū noyn
 id ē mēte s̄m̄ grecos. **M**anes ho erāt aīe generalit̄
 de funcroz. in specialit̄ accepte dicebant̄ aīe inferna
 les. i. in inferno habitātes. q̄s inf̄ numia nō posuit
 labeo. **C** **L**ut̄ n̄c̄ sn̄e rō suo loco explicabit. scz
 infra libro. viij. ca. xij. et xij. **Q**uāuis istū nec
 frat̄ occidisse. supple sicut romul. q̄ si em̄ suū remū
 interfec̄t rastro pastorali. vel p̄ seipm̄ sicut tradunt
 bystoriographi. vel p̄ aliu sicut tradūt alij. vñ de hoc
 narrat sic t̄m̄ luit̄ de vrbis origine. s. q̄ illi duo fr̄es
 gemelli. dum cōderēt ciuitatē. interuenit cupidō re
 gni vtroq̄. s. volente regnare placuit augurio q̄rē

re q̄s eoz regnare deberet. et a quo ciuitas deberet
 nominari. **I**git̄ remus monē auentīnū. et romulus
 palatinū mōrē et templū p̄ augurio ascenderūt. vter
 q̄ se cum turba sua. **R**emo p̄ adueniūt seipm̄ vultu
 res. **R**omulo vero. xij. posterius t̄m̄. vtriusq̄ turba

vidiq̄z remonerent. **N**e q̄q̄
 igit̄ leges ad instituēdos bo
 nos: aut corrigēdos mores
 malos a dijs suis possēt acci
 pe romani siue sperare q̄s le
 gib. suis vīcūt atq̄ puicūt.
Alli em̄ honozī suo deposcūt
 ludos scenicos: isti ab hono
 rib. oib. repellūt hoīes sce
 nicos illi celebrari sibi iubēt
 figmētis poeticis opprobria
 deoz: isti ab opprobrijs hoīz
 deterrēt impudētiā poetaz.
Semide. aut̄ ille plato et ta
 liū deoz libidīnū restitit et ab
 indole romanoz qd̄ pficien
 dū esset ondit: q̄ poetas ip̄os
 vt p̄ arbitrio mētētes: vt ho
 mib. miseris q̄s deoz facta
 pessima imitāda pponētes
 oīno i ciuitate bñ istitura vī
 uere noluit. **H**os qd̄c̄ plato
 nē: nec deū nec semideū phi
 bem: nec vlli scō a gelo sū
 mi dei: nec veridico pphete
 nec ap̄lo alicui: nec cui libet
 xp̄i martyri: nec cuiq̄ xp̄ia
 no hoī cōpam. cui n̄c̄ sn̄e
 rō deo p̄ sperate suo loco ex
 plicabit. **S**z eū t̄m̄ q̄n̄ qd̄c̄ ipi
 volūt fuisse semideū p̄feren
 dū eē cēsem. si n̄ romlo et her
 culi q̄muis istū nec occidisse
 se frat̄: nec aliq̄d p̄petras

de facio multū doleret. n̄ p̄pter r̄goz iusticie ab
 alijs formidandū dolorē suum occultauit. **E**t libro.
 v. narrat. q̄ anima remi apparens faustulo excusa
 uit romulum dicens. **S**euē celer crudelē animam p̄
 vulnera reddas. noluit hoc frater pietasq̄ equalis
 in ip̄o est. **S**ed oppositū huius sentit aug. vt patz
 infra li. iij. ca. vij. **E**t iō ista excusatio ficta est. vt p̄z
 p̄ orosi. li. iij. qui dicit. q̄ regnū suum continuo romul.
 parricidio inhibuit. **Q**uidius t̄m̄ sub regimento poe
 tico exp̄ssit facti veritatē. nam p̄ celerē quē dicit re
 mū occidisse intelligit imperū ire q̄ romulus moue
 bat ad occidendū fr̄em suū celeriter. i. indeliberate
 tra q̄ s̄m̄ intentōz ovidij romul. hoc fecit ex impetu
 passionis nō ex iudicio rōnis. **G** **N**e aliq̄d p̄pe
 trasse flagitiū. hoc dicit p̄pter herculē q̄ fuit hōmū
 tū flagitiosus. de quo crisant. ad darian sic scribit.

dñm suū tāq̄ re
 gē salutat. vna
 remū p̄pter po
 tarē. alia romu
 lū p̄pter maiorē
 autū multitudē
 nē. sicq̄z oīra dis
 sensioe inf̄ fr̄es.
 rem. p̄cusus oc
 cidit. dicit t̄m̄ r̄
 tus luit. et vulga
 ra est opinio. re
 mū ludibros fr̄is
 sui. e. muros trā
 silisse et sic ab ira
 to romulo inter
 fecit. **A**lij t̄m̄ dī
 cūt eū nō ab ip̄o
 romulo. sed a fa
 bio duce ei. ra
 stro pastorali ne
 catū. hec ex titō.
Quidius t̄m̄ li. iij.
 de fastis nitit ex
 cularē romuluz
 dice q̄ cū romu
 lus op. muros cō
 mīssisset cuidā
 q̄ celar vocabat̄
 et dediss̄ p̄ceptū
 q̄ si quis p̄sume
 ret muros suos
 transilire ip̄m in
 terficeret. romul
 ignorans p̄cece
 p̄tū datū et r̄cē
 nens muros nō
 satis altos ip̄os
 transiuit. quez
 celer statiz retro
 pcuriens inter
 fecit. quo intelle
 ctolice romul.

Que in bercule scitias. vicinoy suoz interfectioe sa
 rigar. 7 se etiā viuu cōbussit. **E**neca etiā tragedia
 pma dicit q ipe furia duct^o prios filios interfecit
 b. **C**erte vel papo. **D**nap^o fuit qdā grec^o q ppr^o vi
 rilis mēbrū qntitate in tantā grām venit grecoz. vt
 apd^o eos tāq^o de
 haberetur. In sa
 cra scriptura vo h
 cas. beelphogoz.
 fm isidoz li. viij. k
 etymologiarū. et
 dicit^o e^o d^o horoz
 i. **U**el alicui cy
 no cephalo. **E**y
 nocephal^o ē mōi
 strū fm isidozuz
 li. xj. etymologia
 rū. caput hīs ca
 ninū de q narrat
 in li. de natur^o re
 rū q vn^o cynoce
 phalus fuit a la
 tus regi francoz
 ludouico. caput
 hīs fere caninū
 cetera vō mēbra
 sic hō. crura qdē
 hūano mō nuda
 man^o erz biachia
 collū albū ac nu.
 dum. doī sū vero
 pilosum. ercet^o vt hō stabat. coctis carnib^o vel cebas.
 vinūq^o libētā sime bibebat. 7 ita decēt 7 honeste sicut
 hō citū manū capiebat 7 oz inferbat. **A**n p istum
 cynocephalū intelligit beat^o aug^o mercuriū seu herme
 tē egyptū. vñ 7 dicit infra li. iij. ca. xij. **V**roz sane si
 ipsa scz berecynthia pepit cynocephalū. q lōge postea
 venit ex egypto. hūc aut mercuriū seu hermetē dic^o ist
 dozus li. viij. ca. vlt. fuisse formatū cū capite canino
Nā canis ē aiol sagacissimū. sic 7 ipse fuit sapiētissi
 mus 7 hūc romani tāq^o deū colluerūt. accipientes cū
 ab egypt^o tūis sicut 7 quo sda alios deos. de q b^o lucan^o
 li. viij. egypto dicit sic. **N**os in tēplo ruā romana ac
 cepim^o istum. **S**emideosq^o canes 7 sistrā tubēna luct^o
Et quē tu plangēs hoīem testaris ofurū fuerit autē
 multi hermetes. seu mercurij vt infra li. viij. ca. xxvj
K Postremo vel febrū **D**ie sciēdū q lactari^o li. j. testi
 moniū. rōani p dijs habuerūt sua mala. scz rubigine
 palloz 7 febrē. vñ sicut p^o in kalēdario ouidij festuz
 rubiginis fuit circa finē aprilis. videlz. vj. kal. maij.
 7 coluerūt eā sicut dicit ouid^o. vt nō ledret segetes.
 nec instrumēta rustica. **E**t isto mō coluerūt febrē vt
 scz nō vererēt eos. de hoc valeri^o li. ij. dicit sic. **E**t ce
 teros qdē ad hū faciendū venerabāt. febrē at ad min^o
 nocendū. **E**t describit valeri^o loca in q b^o erāt tria tē
 pla febrū. vñ p^o fm opionē labeonis. q febrū 7 ru
 bigo fuerūt de nūcro maloz d^ooz. 7 q poruerūt obesse
 7 nō pdesse. **P**arti pegrina rē. **D**ic vult beat^o
 aug^o dicere q romani qsdā deos accepit ab alijs gē
 tib^o apd^o q^o fuerāt p^o q^o apd^o ramōos. s. iouē. mercuriū
 7 multos alios q^o vocat hū numina pegrina. 7 q^o
 dā ipi pmo 7 secreauerūt. sic fuit de romulo. quē deū
 q^o mū vocabāt d^o febrē 7 d^o pallore 7 rubi. 7 alijs mlt^o

Licero d
republi.

mi frustra b exclamare cicerone. s. li. d repn. **L. XV**
Que aut illic eligēdoz rē. In b ca. arguit brū
 aug^o romanos de mala electioe deoz. pmo
 q^o cū romulū deū facerēt q^o si maximū. platonē
 nullā sacra ediculā. i. nec puissimā edē fecerūt. dic^o ses
 neca epla. xvij.
 q^o q^o vixit solam
 nouel nouē anis
 iō arbenēses im
 molauerūt sibi d
 funero iudicāte
 illū numez p^ocm
Sedo q^o romus
 lū d fm doctrinā
 labēois nō fuit nī
 si semide^o ipi nō
 solū deū s^o marū
 muz p^o iouē. ap
 pellātes cū deuz
 q^o rīnū sic dictum
 ab hasta quā cō
 suevit portare.
Nā q^o rī ligua s^o
 bia idē ē q^o hasta
 hui^o festū sepe ce
 lebrabāt i ano vt
 p^o li. ouidij de fa
 stis 7 i kalēdario
 suo b. **N**am
 etiā flaminē rē. b
 sciendū q^o primi

ppli q^o magni cuiusdā r sapie
 tis mgti: q^o illi obducunt te
 nebras: q^o iuehūt mer^o q^o si
 flāmāt cupiditates. **L. XV**

Que aut illic eligēdoz rē. **L. XV**
 doz deoz et ipozū
 falsoz rō ac nō poti^o
 adulatio est: q^o istū platonē
 quē semideū volūt. tātis dis
 putatōib^o laborātē: ne i ani
 mis malis q^o p^ocipue cauēda
 sūt) mores corūperēt hūa
 ni nllā edicla sacra dignū pu
 taft: 7 romulū suū dijs mlt^o
 p^otruleft: q^o uis 7 ipm semideū
 poti^o q^o deū vocauerūt: velut
 secretioz eoz doctrina cōmē
 dar. **N**ā etiā flaminē illi in
 stituerunt: q^o sacerdotij ge
 nus adeo in romanis sacris

flamines apd^o gētilēs fuerūt sic apud nos sūt p^omates
 seu p^otarche. vt p^o di. lxxx. ca. i. ult. **E**rāt at 7 qdā qui
 dicerēt archiflamies. 7 illi fuerūt sic archiepi apd^o xpia
 nos. vt p^o i. bidē. **E**rāt at g^o ali noie sacerdotel oēs vo
 cari. flamies vt p^o di. xij. ca. cleros. **E**t dicebāt. vt p^o
 ibidē flamies. q^o si filamines a filio sic appellari. q^o ca
 put ligabāt. q^o p^o estu pilio vti nō poterant. 7 h^o ne ca
 put nudū eēt. q^o oino nudos capite eos incedere non
 licebat. flamies at de q^o b^o loq^o b^o trūs aug^o. erāt p^omi
 7 p^ocipui q^o si p^otarche qdā. **E**t erāt in roma tres tācū
 sic b^o dic^o aug^o. vñ iouē q^o dialis. i. assidu^o fm bug. s
 die vocabat. vt ven^o flamedialis. id est. iouis qui est
 genitiuus a iupiter. alius q^o rino. 7 tertius marti. qui
 nullū habuisset nisi. p^o romulū quē romani dixerūt
 eē filiū martis. **D**e istis narrat tit^o liur^o d^o ongie vrb
 li. i. q^o numa p^opili^o. q^o imediare i regno successit ro
 mulo i ordinādo res diuinas iouē assiduū sacerdotē
 creauit. 7 cū signi veste 7 trabali. i. regia adomauit.
 cui duos flamies adicē. s. marti vñuz q^o rino aliū. p^oter
 istos aut erat vn^o sumus p^ontifex. vt p^o p^o valerium
 li. j. ca. j. 7 p^o ciceronē li. j. **D**e flamiē s^o diali dicit. **A**
 geli^o li. x. q^o iurare dialē fas nūq^o ē. **I**n anulo vti nisi
 puio clareq^o fas nō ē. **I**n ignē ex flamiē dialis domo
 nisi sacrū afferri. ius nō ē. **E**t q^o dialē flaminē veb^o reli
 gio ē. **U**inctū si edē ei^o introierit solui necesse ē. 7 vin
 cula p^oimpluuiū i regulas subduci. atq^o inde foras in
 viā dimitti. nodū in apice neq^o in cinctu. neq^o alia in
 pte vllū h^o. **E**t q^o ad sberādū ducit si ad pedes eius
 sup^oplex p^obuverit. eo die sberari piaculū ē. **L**apillū
 dialis nisi q^o liber hō ē nō detōdeat. sine apice sub diuo
 eē licitū nō ē. **F**arinā fermēro imbutā attingere ei fas
 nō ē. **U**nicā intimā nisi i loq^o rect^o nō exuit. ne sub celo

taq̄ sub ocul' ionis nud' sit. Sup flaminē dialē i iui uio nisi rex sacrificul' nulli' ali' accūbit. vrozē si ami sic flami cedit m'umoniū c' nisi morte dirimi n̄ ē ius. locū in q̄ bustū ē nūq̄ ingrediet. mortuū nūq̄ attigat funus tñ cred' n̄ ē religio. Sedē ferme cerimonie sunt vrozis ei'. Itē s̄

ba p'oris sūt bec c Sacerdotes ye, stalē z flaminē di alē i oi iuris dīrōe nō cogā bec. A. geli' Quō s̄o sit romul' q̄ z q̄rin' dicit' edēficat' seu de' eē credis narrat ouidi' li. ij. de fasti. Aut cō cordat' lūius vbi sup' dicit' cū q̄ cū apd capree paludē recēseret exercituz subito ora ē ingēs tēpe stas cū romitruo z romul' dēla nu

Sāt a dīs suis roma ni viuēdi leges accipe

be coopt' sublar' ē a s̄pectu dīōis. nec p' ea visus ē p' qd a m'itrudie diceret vl' crederet in dēū trāslat' m' aliq̄ dixerūt cū fuisse tūc p'ib' dīōis z ab eis dīf eer p'ri. sed op'ionē m'itrudis de ipsi' deificatōe cō firmavit qdā noie iuli' p'cul' asserēs sibi romulū ap paruisse p' viā z iā dēū factū sibi m'la mādasse. d' isto pl' loq̄t aug' li. iij. ca. xv c. Testate apice. quē. s. ppter excellentiam in capite gerit. xij. dist. clerōs.

A p' h' z neptuno zē. Neptun' d' d' mar'. pluto z d' inferni. Iti duo frēs iouis dicit'. Nā fin gunt oēs tres fuisse filij saturni De his dicit lactān' li. j. institutionū. q' fm rei vitarē frēs crāt. q' in tribul locis regnabāt. qz vn' loca sup'iora. s. iuppit. alē s̄o inferiora. s. pluto. tert' s̄o loca maritima. s. neptun' possidebāt. c. Et marti tāq̄ p'ri ei' zē. Apd ro manos. n. putabat q' romul' fuisse fili' marti' q' est d' bellog. ppter qd' z ipe romul' fuit valde bellicos' Et de h' ouidi' narrat li. iij. d' fasti. q' rhea siluia. que alio noie vocabat' illa cū eēt s̄go vestal. i. cōsecrata s̄ go dec' veste. z qdā die ad lauādū sacra venisset ad aquas hauriēdas deposito vase sedit fatigata iuxta aq̄s. Aut bidē cū obrepisset somn' affuit mars. qu' vidēs eā. z cōcumbēs cū ea ipsegnauit eā dormientes q' duos. s. remū z romulū. vno z cubitu marti' zcepit De h' dicit eusebi' in chroniciis sic. āno regni reg' ozie pmo rem' z romul' ex marte z illa generāt. Justinus s̄o. li. xliij. dicit q' rhea filia numitōis clausa ē i lūco marti'. vbi gemios enixa ē. icerrū stupro an ex marte. vñ icerrū ē de p're q̄s fuerit. Aōstar tñ q' mars ille quē dēū belli finxerūt n̄ fuit p' eoz potuit tñ aliq̄s demon incub' eā ipregnasse. z ea q' narrat ouidi' aliq̄ā illu sionē diabolica fuisse. de h' bēc pl' ifra li. iij. cap. iij.

Iāt a dīs suis romani zē. In h' ca. XVI. ca. pbat brūs aug' q' dīj romanoz n̄ dederūt leges bñ viuēdi cultorib' suis. qd' pbat p' duo signa. p'mū ē q' ipsi misēr arbenas p' legib' accip' iēdis. scd' z ē. q' noluerūt accipe leges lycurgi. q' finxerat se auēte apollinis leges iūstituisse. qd' romāi n̄ volebāt credē.

b. h. s̄o aliq̄t ānos p' romā dditā zē. Scdm orosū li. ij. āno q' prim' erat. ecc. vrbe cōdita. missi sūt legari romanoz ad arbeniēses p'p' leges solonis d' eferēdas z i seq̄nti āno. i. āno. ecc. creat' decē v'iri. de q̄b' ifra di cēt. q' solon vir i signis iusticia arbenas velur nouaz

potuissēt. n̄ baliq̄t ānos p' ro b mā dditā ab arbeniētib' mu tuarēt leges solonis. q̄s tñ n̄ vt acceperūt tenuerūt. s̄ meli ozes z emēdationes facef co nati sunt. q̄uis lycurg' lace demonijs leges ex apollinis auēte se iūstituisse cōfinxerit. Qd' prudēt romani credere noluerūt p'p'ea n̄ ide accepe rūt. Numa pōpili' q' romlo successit i regnū. q̄sdā leges q' qdē regende citati neq̄q̄ sufficerēt d' didisse ferf. Qui eis ēt m'la sacra p'stituit n̄ tñ

lit. s̄z qz nimis acorbe abrogate sunt. p' ea legib' alijs m'itronib' a solone cōpositis vsi sūt. fuit ar solō vn' d' septē sapiētib' c. Quas tñ n̄ vt acceperūt zē. h' p' tāto dicit aug'. n̄ qz n̄ acceperūt eas i tabul'. r. ab arbeni ensib'. s̄z qz n̄ acceperūt eas i monib'. i. nō sūt vsi co mō q' s̄p'te sūt. nā sic p'z i p'ncipio digestoz z p' caū ad legē rīj. tabulaz. z p' ritū liuij ēt de origie vrb' li. iij. z p' ifid. li. v. etymologiaz. z p' orosū li. ij. p'p' s̄ roman' elegit decē viros iuxta nūq̄ tabulaz q' decē v'iri dicit' s̄. z q' libet' eoz decē v'iri i singulari nūero dicit' ē. vt decē v'iri sūt vna dicitio. q̄b' vna data ē p'ras zfular'. z fm ritū ab eis n̄ licuit appellare. hūerūt ēt p'ratē legēdi d' dēd' ac ēt leges corrigēdi. q' de legib' solonis i decē tabul' al latis z i latinū trāslatis q̄sdā leges extraxerūt. z q̄sdāz ex eis correxerūt i plētes tabulas decēz. z nihilominus duas tabulas addiderūt ita q' i vniuerso crant tabule xij. q̄s vocam' leges. xij. tabulaz d. Quāuis lycurgus zē. Iste lycurg' p'cessit solonē paz z dedit leges lacedemonijs. sic solon arbeniētib'. d' q' narrat iusti nus li. iij. q' erat frat' polypite reg' p'hoz. dū ar infāf cōualesceret legē iūstituit. exēplo eaz iuēroē clarior. n̄ bil ei lege i alios sanxit cui' n̄ ipse documtū p'z da / ret. auri argētiq̄ vsū z oim scelez materiā sustulit. sū dos oim inf' oēs eq̄lit diuisit. Cōuiuare oēs publice iussit. ne cui' diuitie vel luxuria i occulto cēt. Et sub iūgit iustin' mltas ei' leges pulchras. tñ rigidas val de. Legū s̄o suaz auctore apollinē delphicū finxit. z inde se eas d' tulisse. Deinde vt cōnitarē suis legib' daret iuramto obligat citatē. nihil eos de suis legib' muraturos p'z q̄z reuerteret. simulās se ad oraculum delphicū p'ficisci zfuluz si qd' addēdū vl' minūēdū vl' mutādū legib' videret. p'fect' ar erat cretā vbi vo lūtarū exliū p'petuo egit. monēsq̄ ossa sua i mari p' ūci iussit. ne forte lacedemoniā referēt Et sic putarēt lacedemonij se solutos iuramto. De iustin'. De ipō dicit valeri' li. v. q' neminē aut matōx aut vtiliorē viz lacedemonia genuit. vt poeta cui apollo d' elphic' ora culū petēri respōdisse ferf. nescire se vtz illū hoim vl'

Deoz numero aggregaret. **N**uma populi re. Iste numia imediate successit romulo. et sic romulo vndiqz bella gessit assiduc tor? dar? reb? bellatis et io paucis/ simas leges dedit. ita iste pace facta in circuitu aim suu totalit dedit dedit legib? et sacris istruendis. vt p? p? riu? liu? d? ongie vrb? li. j. de q? sic dic. **I**u? ma populi? positi. i. d? positis ex terioz rez curis. ne luxuriarent o cio anuni q? me? hostiu? discipli naq? militar? p? continuauerat. oim pmu eaz effi cacissimu? deozz meru? inuicidum rar? e. ipse et ea

Salusti. in cari.

phibet easde leges a numi? b? accepisse. Mala igit anti mi: mala vire: mala mox que ita mag? sut: vt his doctissimi eoz viri et stantib? vrbib? res publicas pite pfirmet: di? eo ru? ne suis cultozib? accideret minime curant imoxo vt au geret sic sup? disputatu? est oim? curauerunt. **Ca. XVII** **F**orte pplo romao a ppere a leges no? sut a numib? p? stitute. q? sic salu? sit? ait? **I**us bonu? q? ap? eos si legib? magi q? natura vale bat. **E**x? h? iure ac b?o credo rapras ee? sabinas. **Q**uid ei iusti? et meli? q? filias alienas fraude spectaculi i ductas. si a pntib? accipi: s? vt q? q? poterat auferri. **N**isi iniq? sa bini faceret negare postula tas: qnto fuit iniqu? rape si data? **I**usti? at bellu? cu? ea ge te geri poruit: que filias suas ad m?imoniu? corregioalib? et pfinalib? suis negasset pe titas q? cu? ea q? repetebat ab

aut se? suluisse finxerit. de isto numia plura dicentur infra li. iij. ca. ix. **Capitulum. XVII.**

Forte populo romao re. **I**n h? ca. bris aug. excludit quida? rñsione q? sibi dari posset. q? posset di ci q? romai? io? n? accepert a dijs leges. q? n? oportu? vi xerit ei? s? bñ lege naturali. sic videt ex verb? salusti? q? ad pmedatōz vrbis videt dixisse. et h? recitat **I**us bonu? re. **E**t io? n? idiguert lege positiua. hoc crep? obar aug? oñdes p? multa crepla q? ipsi legē naturalē non ob?uauerit. sic salusti? ait scz i? cartulario. **A**rb? iure ac bono re. **H**ic bris aug? loq? ironice dicendo credo. sciebat ei? q? rapt? sabina? fuit ptra bonu? et ius nature. **D**e isto rapru? et mo? rapiēdi loq? orosi? lib. ij. dicēs eas raptas crudelit. q? eutropi? lib. j. dic? ra? ptas fuisse ano? pmo? p? vrbē dicit **Q**uidius h?o li. iij. de fast? excusat scām romli? q? fecisset h? dmadato? deo rñ videt martis et **A**eci. q? fuit de? p? filioz **T**itus h?o li. ij. li. j. de ongie vrbis narrat q? cu? romul? muros cō didisset c?itatis āplissime. nec sufficeret q? cu? eo erant ad iplēdū eā. p? struit rēplū qdā. s. asylū. pmitres i? punitate oi? fugiēt ad ipsū. p? qd? cōg? regata ē maria multitudo larronū et fugiuoz infra vrbē. **T**idēs aut romul? q? vxores n? hēbāt. nec sine vxozib? posset cui

tas diu stare. misit ad vicinas citatis postulādo fili as eaz sibi dari i? vxores. s? stari i? pncipio fuit citas romuli odio sa alijs. timebāt ei illā multitudinē talū viroz. isug? et crepui hēbāt romul? et sui. q? pastores et paupes erāt. **F**m? ouidiū. q? dic? sic **S**pernebat gētes

latas. **I**llud q? poti? ibi fieret vbi mars filiū suū pugnātes iuuaret vt iugioz negatoz armis vscisceret iuriā. et eo mō ad fētas q? voluerat per ueniret. **A**liq? ei fortasse iure belli iuste negatas iuste vi ctoz auferret. **N**ullo at iure pacis si datas rapuit et iustū bellū cū eaz pntib? iuste suc cēsētib? gessit. **H** sane vtili? faciliusq? successit. **Q**d et si ad memoriā fraudis illi? cir cēsū spectaculū māsit: facio ris tñ in illa citate et impio n? placuit exēplū: faciliusq? ro mani i? h? errauerit: vt p? illaz iniqtatē deū sibi romulū p?e crarēt: q? vt i? femis rapiēdis factū ei? imitādū et lege vlla vel more pmitteret. **E**x? hoc iure ac bono p? expulsū cum liber? suis regē tarqniū. cui? fili? lucretiā stupro violēt op pferat. ium? brut? p? sul luciū tarqniū collatinū maritum eiusdē lucretie collegā suum bonū atq? inocētū virū. p? p?

io pes vicinia di ues. **I**n stabulis habitasse et oues pauisse no? cbar. **A**t q? romao vel let nubere nulla fuit **I**git? fm? tñā vicini remanda bāt romulo et so? cū ei? q? sic ape ruert? asylū viris volētib? ad se cō fugere. ita aperit et mulierib?. et sic acciperet vxo res q? suas eis fi lias dare no? lēt. romul? h?o b? au? die? dissimularo diu aio? q? si nego ciū aim suū n? tā? geret. cōsult post modū ludos deo cōso celebrādos. et h? p? vicinas citates procurauit diuulgari vt m? r? p? fuerit vicino rñ. **I**nstantib? h?o ludis pcepit sul? vt de sabina que ēra ē ppe romaz cū veniret ad lu? dos spectādos q? liber? raperet sibi

vxore quā vellet qd? et factū ē. p? modū h?o cū pntib? ea rñ q? volebāt vlcisci iniuriā et filias suas repetere. romai? bellū hūert. et h? if? eos et sabinos p? mediatōz filia rñ q? se duob? exercitib? if? posuerūt par fca ē. p? mod? h?o cū alijs citatib? q? busdā q?z filias et rapuerūt diu bella gessert. **Q**d et si ad memoriā re. de ludis circēsib? sic dic? valer? li. ij. **C**ircēsē spectaculū pms romul? rapt? sabinis p?ualitū noie celebrauit. io? aryo cauit ludos illos p?ualia. q? deo cōso vt dictū est cele brabāt. et durabāt diu fm? orosi? p? eoz istruitōz. q? les at fuerit ludi circēsē sup? li. j. cap. xxxij. habes **A**rb? iure ac bono p? expulsū re. **H** ponit aug? se cundū exēplū et signū. q? romai? n? vrbē iure et bono nature d? loq? salusti? sic dicebāt. et loq? ironice. b. aug? sic p? et st? at signū ex alio scō romanoz valde iniq? qd? fecerit p? reges expulsos. pmo? q? inceperit cō sules h?e. de q? narrat tit? liu? de ongie vrbis li. ij. vi? delz q? lucretia vxo? collatini. q? tarqni? collatin? no? minar? ē. cū o? p?ssa fuisset a sexto tarqmo regis filio scz tarqni? supbi et ob? h? scipsā if? fecisset pntē marito suo et pte. et et bruto. sic sup? li. j. ca. xix. exposuit **B**rut? et hoc et causis alijs p?motus ptra regē et filiū suū p? dicitū cum adiutorio p?ris lucretie et tarqny collatini

precedendi vult hie scz qd ex dictis salustij vult pbare intentu. na in pcedenti ca. arguebat ex qbusda qd facti hnt ab alijs historiographis roanoz nec ibi salustiu allegavit. cu tn occasione hret ex dictis salustij pbandi qd pbauerat. b **P**edicas illd tps zc. vult di

**Salustij
histo.**

mo exortus e. Jus bonuqz apd eos n legib magisqz natura valebat pdicans illud tps q expulsis regib incredibilr ciuitas breui etatis pspacio plimū creuit. **I**dez tn in pmo historie sue libro: atqz dicit exordio fatef etiā tūc cū ad psules a regib essz trāsta ta respublica post puū interuallū: iniurias validioz z ob eas discessionē plebis a pribus aliasqz in vrbē discessio nes fuisse. Nam cū optimis moribz z maxia pcor dia p lz romanū inf secū dū z postre mū bellū carthaginense cō mēozasset egisse: cam qz huius boni nō amorē iusticie fsta te carthagine metū pacis in fide fuisse dixisset: vñ z nasci ca ille ad repmē dā neqciā suandosqz istos mores opti mos: vt metu vitia cobibe

ret. **I**pe hō mortuū ē circa. xv. ānū a tpe sue expulsio nis. curropi dic q āno. xvj. facta ē discentio plebis. **U**n hic sciē dū q in pncipio milites q eligē bā ad bellū militabāt p pns stipē dīs. vt p z ex tiro liuio. **C**ū aut instaret multa bella. imo nūqz cessabāt a bellis z pestilētis cogebant pecuniā mutuari a potētib. ita vt postmodū nō possēt satisfacere nec q ad pncipale nec q ad vsuras q p mutuo petebāt. vinciebāt igit z incarecrabāt z pessime tractabāt. p qz orta ē seditio inf pres z plebeios qz ante plebe d rā dura oppfio ne sua a prib. i. maiorib. z recessit plebs ab vrbē ad tria miliaria z occupauit sacz mōrē. **Q**uidā hō mōrē auctinū q est intra vrbē credūt appellatū fuisse mōrē sacz. tandē hō pacificata ē plebs sub hac pditioe q de suis hret aliqz mgratus q tuerēt plebeios z tra oppressioes z iniurias q mgrat. dicti sūt tribuni ple bis. **D**e pdicta āt discentio plebis ponit aug. hba salustij q se ista. **I**niurias validioz z ob eas discessi ones plebis a prib. aliasqz in vrbē discentioes fuis se q hba salustij cū alijs q imediate sequit in salustio ponit b. aug. infra li. v. c. xij. **E** **N**ā cū optimis zc. **D**ic pbat aug. p alia dicta salustij q ppls roanus etiā an terciū bellū puniū qd fuit tps in q fm salu stiu morib optimis et maxia pcor dia vixerūt. qd ipi in discordia z male vixerūt. **N**ā salustij loqns d tpe medio inf duo bella punica. i. scdm z terciū in q hret vt dicit se habuerūt inf se ppter metū carthaginis. q ciuitas ad huc stebat z stentet etiā postea nō cuersa

libz historiay salustij. **C**ū ad psules a regib zc. de expulsioe regū dicit in caplo pcedēti. **D**e psu libz est sciē dū q codē āno q reges expulsī sunt. crea ti sunt duo psules q pssent rebus publicis qz pias solū annalis. i. vñ āni erat fm eutropiū li. j. ne pte

renf: carthaginem nolebat euerti. **C**ōtinuo subiecit idē salustij z ait. **A**t discordia et auaricia atqz ambitio z cete ra scōis reb oziri sueta ma la: post carthaginis excidiū maxie aucta sūt vt intellige remus etiā antea z oziri so leret augeri. **U**n subnectēs cur h dixerit. **N**ā iniurie in quit validioz z obeas disces sio plebis a pribus alieqz dis sensioes domi fuere: iā inde a pncipio neqz ampli qz re gibus exactis: dum metus a tarqnio: z bellū graue cum etruria positū ē: eq z mode sto iure agitatū. **U**ides quē admodū etiaz illo breui tpe vt regibus exactis: id est eie ctis aliqntulū equo z mode sto iure ageret. **A**ctū dixit fuisse causam qm metuebat bellū q rex tarqnius regno

diuturnitate pā tis insolentiores redderent. **I**deo hō duo creati sūt vt si vñ malus esse voluissz alie hns pātē silem coereret cū. **D**e qz pātē z dīa pātis coz a pā te dīcaroīs dī ca infra li. v. ca. xvij. **C**ito autē post creationem ipsoz cepit dis sensio inf nobilē orēs z validiores z plebeios z dis cesserūt plebei a nobilibz vīz cir ca. xv. z. xvj. ānū p reges exat ctos. vt p z p rā tū liuū li. ij. d ozī gine vrbis q dīc q ab eo die quo mortuū ē rextar qnius q fuerat expulsus. ceperūt p molestari ple

bei. **I**pe hō mortuū ē circa. xv. ānū a tpe sue expulsio nis. curropi dic q āno. xvj. facta ē discentio plebis. **U**n hic sciē dū q in pncipio milites q eligē bā ad bellū militabāt p pns stipē dīs. vt p z ex tiro liuio. **C**ū aut instaret multa bella. imo nūqz cessabāt a bellis z pestilētis cogebant pecuniā mutuari a potētib. ita vt postmodū nō possēt satisfacere nec q ad pncipale nec q ad vsuras q p mutuo petebāt. vinciebāt igit z incarecrabāt z pessime tractabāt. p qz orta ē seditio inf pres z plebeios qz ante plebe d rā dura oppfio ne sua a prib. i. maiorib. z recessit plebs ab vrbē ad tria miliaria z occupauit sacz mōrē. **Q**uidā hō mōrē auctinū q est intra vrbē credūt appellatū fuisse mōrē sacz. tandē hō pacificata ē plebs sub hac pditioe q de suis hret aliqz mgratus q tuerēt plebeios z tra oppressioes z iniurias q mgrat. dicti sūt tribuni ple bis. **D**e pdicta āt discentio plebis ponit aug. hba salustij q se ista. **I**niurias validioz z ob eas discessi ones plebis a prib. aliasqz in vrbē discentioes fuis se q hba salustij cū alijs q imediate sequit in salustio ponit b. aug. infra li. v. c. xij. **E** **N**ā cū optimis zc. **D**ic pbat aug. p alia dicta salustij q ppls roanus etiā an terciū bellū puniū qd fuit tps in q fm salu stiu morib optimis et maxia pcor dia vixerūt. qd ipi in discordia z male vixerūt. **N**ā salustij loqns d tpe medio inf duo bella punica. i. scdm z terciū in q hret vt dicit se habuerūt inf se ppter metū carthaginis. q ciuitas ad huc stebat z stentet etiā postea nō cuersa

fm filiu nascie scipionis. de q li. j. c. xxx. Addit salustius loqns d discordia. auaricia. et alij malis q ire bus scdis. i. psperis oriri solent. et dicit q illa mala p excidiu carthaginis maxie sunt aucta. ex q arguit aug. q pus erat ori solita et pus aucta eo tpe q salu stius dicit eos ste

tisse optimis mo ribz et maria con cordia. Dicit eti am salustius vel aug. ppe metu in fide. i. dubie et n mulnu certe. qz p nu bellu punicu fminatu fuit pai ce facta inf roa nos et penos sub certis pacis q pe ni. i. carthagin/ ses fregerunt. vt pz p riuu liuu d secudo bello pu nico li. j. Scdm eti bellum puni cu fminatu fuit pace facta. sz qz carthaginenses fregerut pma pa ce et pacta. timo bat q eti frage rent scdam. Et e aduertendu q ab il lo loco. na iuric

inqr validior et vsq ad illd exclusiue. vides que ad modu se rruie sba salustij. ex qbz arguit. b. aug. q lz illo modico tpe qd fuit inf expulsioz regu et discessio ne pleb. aliquantu modeste se brent roani. i. xv. anis vl xvj. vt ex supdictis pz. m nō fuit nisi rione tarqnu reg. expuls. q rāto tpe vixit. et ita vult aug. inuere q nūqz modeste se hebāt p reges nisi rione penep qz iusticie quātū ad tarqnu sciēdū ē q p expulsioz suā lōgo tpe s. p. r. ānos fere ipe inqertauit roanos p se et p amico s uos. et picipue p possennā regē etruurie. q tribu ānis cō tinuis fm ozosiu rrepidā vbe terruit et obsedit. ita q qdū tarqnu vixit fuerit roani in mag rione et concordie mag vixit inf se. fuit at etruuria deā fra q mō tuscā appellat fm isid. li. xiiij. etymologiaz. vñ etrusci sūt idē qd tuscī. Dein inqr fuili ipio rē. ponit aug. sba salu. vsq ad illd exclusiue. cernis ex q tpe rē. In q bus sbris ondit aug. q male regebat res publica et qsta fuit discordia inf ptes et plebē. q a. xv. vel a. xvj. āno p exactos reges durauit. vsq ad pncipiū scdi belli punicū qd icēpit vt supdictū ē p reges expulsos āno cccxj. et p cns ista dissensio rruiebat fere p. ccc. ānos Incipiūt sba salustij sic. dein. i. deinde. s. mortuo tar qnio. fuili ipio ptes plebē exercere cepit. Quare at voz fuile iperū patz iperū sup plebē. pz ex his q sb iūgit dicit. de vita atz tergo regio more sulere. agro pellerē et ceteris expitb soli ipio agere. vult salustius di cere q ptes soli ceteris expitb. i. nō hntb pte in iudi cijs silijs et tractatib. nā i nulli nego cijs reqrebāt af sensū plebis. sz sine plebe oia tractabāt et iudicabāt. nā dō morte isferēda p culpa. et tergo. i. aliq flagellādo

vl' er agro pellēdo. oia p se tractabāt et faciebāt. qd rñ vt infra dicā li. v. c. xvij. lege postmodū edita correctū ē. ita q nec sulib liceret ista facere. Dicit at q b facie bāt more regio. qz tarqnu supb vltim rex roanoz ppe cui regimē malū nomē regū erat apd eos ita odiosum

tpa talia repiunt: qbus pul cerrima atz optima fuisse p dicae roana respublica: qd iā de psequenti etate dicendū aut cogitandū arbitramur: cū paulatī mutata vt eiusdē historici sbris vtar: ex pulcer rima atz optia: pessima ac flagiciosissima facta est: post carthaginis vicz vt comēo raurit excidiū. Que tpa ipse salustius quē admodū breui ter recolat et describat in ei historia legi p r qntis malis mox q scdis reb exorta sūt vsq ad bella ciuilia demon g stret esse puentum. Ex quo tempe vt ait maiorū mores non paulatim vt antea: sed torrentis modoprecipitari adeo iuuētus luxu atz auaricia corrupta est: vt merito

psilia faciebāt. Titus ei liu. dicit d o rigie vrbis lib. j. qz ipe regū fm moze de oibz senatū su lendi soluit. dome sticis silijs repu blicā admistravit. bellū pacē federaz scierates p se ipe cū qbz voluit inuis su. i. sine iussu ppli ac senatū seū diret mitqz. Dec tpe li uius. Et addit sal lustij qbz seuitijs et. armata montē sacz atqz auētinuz infedit. De disces sione in montē sa crū dicit ē. Quan tū sō ad discessio nē in montē auēti nū sciēdū q sic col ligi pte expitb que ozosius notat. ista discessio fuit circa annū. xvj. post p/

mā discessione. nā decēviri creati sūt fm ipm āno. ccc. post vbe dditā. et sequenti anno facta ē discessio. Cām tangit ozosij li. ij. et titus liuius de origine vrbis li. iij. Nā decēviris creatis qbz data fuit ptes p vno anno q sulib dari sruerit. cū ipi pmo anno bñ et modeste se habuissent sequenti āno vn eoq. s. apius claudij so j eius suis mgrarū. i. p rati tali cedētib ipe p vim rti nuavit mgrarū qd vidētes socū sui mgrarū cui cesserāt resūperūt mlrū s volūtatē ppli. Addit etiā apij clau dij malū aliū facere. nā cū arderet libidie in filia cuius dā militi plebei. q absens erat ab vbe in exercitu. vt eā hiet facili cūidā cliēri psuasit vt eā in iudicio peteret in sruirū pbatur q acilla sua ēēt. vt sic cliēri ad iudica ta veniret in p rāte sua. Ipe sō apij iudex erat in cā. q abñte pte ad iudicavit cliēri puellā tāqz ipi acillā. Sz anqz executio snie fieret. p puelle p amicū suū accus cū videret q malicie resistere nō valeret filia inf se. eg stati facto tumultu i cūrate. cū cto ppo dērestāte maliciā apij ad exercitū q paz distabat egressi q rēs d decēviro apio. ppe qd exercitū q sp p maria pte fuit d plebe seces sit a p rō et sedie i mōre auētio relicto aligido. s. loco q dā sic dicto i q pus fuerat s eqs. i. pplm quēdā sic d cū Sedata sō ē dissensio ista et recōciliat ē exercitū p rō restituta plebi tribunitia p rāte. quā decēviri ipedicbāt et ipsis decēvir pulsis mgrarū ac etiā remissa exercitū et militib oī culpa. g vsq ad bella ciuilia rē. fm ozos iū li. v. p mū bellū ciuile rome. i. ciuū roanoz inf se cō morū ē āno ab vbe dditā. ccccc. lxij. Tercū sō bellū punicū fm eundē lib. iij. incēpit. cccccij. et q rto anno post finitū est: et carthago delera est. et p sequens ab

exercitio carthaginiensis usque ad primū bellū civile fluxerunt anni. lvi.

De sylle vitij tūm rē. de eis loquitur plus salustius circa mediū iugurthinū. 200 stus li. v. 7. eutropius li. v. valerius etiā li. ix. p. tāto hō h. fac de emētione aug. q. ipse 7. marcus p. mū bellū inter se gesserūt de q. pla infra ca. xxi. ducent.

Quāuis eloquio multū impari rē. b. dices brūs aug. extollit eloq. nā salustij q. sine dubio magna fuit. de q. dicit. A. geli. q. p. p. r. t. a. r. e. in v. bis marie tenuit

Ca. XIX.

Acceroma e na republica rē. In h. ca. b. aug. ex bis q. in p. cedētibus dicitur oñdit q. vitupabiles sunt romani q. detrahūt rēbus xpianis 7. ē dū eoz. 7. etiā q. laudabil' sit rēp. 7. xpiani. qd. ego nō pus dico. i. p. mus vel pus q. eoz auctores. q. ad h. vt. diceret aug. mercedē dedit bis a quibus didicit.

Qui vitinā tātū casta rē. id est vitinā nō solū rācerēt bona. i. nō pl' mali facerēt nisi q. rācerēt bona faciēda. s. p. eus faciūt eozum dū. q. mala fieri deposcūt. At q. credunt dū pbēt auctem malcfaciendi.

dicas genitos esse q. neq. ipsi h. re possent res familiares: neq. alios pati. Dicit deinde pla salustius de sylle vitij ceteraq. feditate reipublice: 7. alij scriptores in h. p. sen r. tūm q. uis eloq. multū impari. Fernis tū vt opinor: 7. q. q. s. aduerterit: facillime p. sp. cit colluuiē mox pessimoz q. illa ciuitas plapla fuerit: an nri regi aduētū. Hec em ge sta sunt nō solū anq. xps in carne p. nis docere cepiss: ve rū etiā anq. de x. gine natus ess: Cū igit tot 7. tāta mala tēporū illoz vel tolerabiliora supius: vel p' euerfā carthagine intolerāda 7. horrenda dijs suis iputare nō audeāt opiniōes hūanis mētib' vñ talia vitia siluescerēt maligna astucia inferētib' cur mala p. n. r. a. r. p. o. iputant q. doctrina saluberrima 7. falsos ac fallaces deos colī vetat 7. istas hoīm noxias flagiciofasq. cupiditates dīna aucte detestās ac p. dēnans: his malis tabescenti ac labenti mūdo vbiq. familiā suā sensim subtrahit: q. p. dat efnā: 7. nō plausu vāitat' s. iudicio vira t' glōsissimā citatē. A. XIX.

Acceroma republica qd. nō ego pus dico s. auctores eoz vñ hec mercede didicim' tāto an dixerūt an xpi aduētū paulatim mutata 7. expulcerrima atz optia: pessima atq. flagiciofissima facta ē. Ecce an xpi aduentū post deletā carthagine: maior mores nō paulatim vt antea: s. torrēt' mō p. cipitati: adeo iuuent' luxu atz auaricia corrupta ē. Legāt nobis p. tra luxū: 7. auaricia p. cepta deoz suoz p. lō romano data. b. Qui vitinā tātū casta 7. modesta reticerēt ac nō etiā ab illo pbrosa 7. ignominiosa deposcerēt: q. bus p. falsam dīnitatē p. n. c. i. o. s. a. z. cō

ciliarēt auctē. Legāt nra 7. p. p. phas 7. p. sctm euāgelij: et paplicos act' 7. eplas: tā m. l. ta p. tra auaricia atq. luxuria vbiq. p. plis ad h. p. gregat: q. excellēt: q. dīne: nō tāq. ex p. h. o. z. p. certatiōib' strepere: s. tāq. ex oraculis 7. dei nubibus intonare: 7. tamen luxu atq. auaricia scenisq. ac turpibus morib' an aduētū xpi rēpublicā pessimā ac flagitōfissimā factā: nō iputant dījs suis: afflictioz x. o. e. l' quācūq. isto tpe supbia delitieg eoz p. p. esse fuerit: religioni increpitant xpiane. Qui p. cepta de iustis p. b. isq. morib' n. s. i. s. i. audirēt atz curarēt reges terre: 7. oēs p. plis: p. n. c. i. p. e. s. 7. oēs iudices frē: iuuenes 7. x. g. i. n. e. s. seniores cū iuniorib' etas oīs capax 7. v. l. q. s. sexus: 7. q. s. baptista iohes alloq. ex actores ipsi atz milites: 7. terras vite p. n. t. ornaret sua felicitate rēpublica: 7. vite eterne culmē beatissime regnature p. s. c. e. d. e. r. e. t. S. q. iste audit ille p. t. e. n. i. r. pluresq. vitij male blanditib' q. v. i. l. i. v. t. u. t. u. asperitati sunt amiciores tolerare xpi famuli iubēt: siue sint reges: siue sint p. n. c. i. p. e. s. siue iudices: siue milites: siue puincia les: siue diuites: siue paupes: siue liberi: siue sui vriuslibet sex': pessimā etiā si ita necesse ē. flagiciofissimāq. rēpublicā 7. in illa angeloz q. d. a. s. c. r. i. s. s. i. m. a. atz augustissima curia celestiq. rēpublica: vbi dei volūtas lex est: clarissimū sibi locū etiā ista tolerātia cōpare. Ca. XX.

Erūt tales cultores 7. dilectores doz v. istoz q. p. etiā imitatores i scelerib' 7. flagitij se esse letāt nullo mō curant pessimā ac flagiciofissimā nō esse rēpublicā. Tātū stet inq. dū. tū floreat copijs referta victorijs glōsa vel qd. est felici' pace securā sit. Et qd. ad nos? Immo id ad nos magis p. t. i. n. e. t. si diuitias q. s. q. s. p. augeat q. q. t. i. d. i. a. nis effusionibus superant. p. q. s. sibi etiā infirmiores s. b. dat q. s. q. s. potētior. Obsequē diuitib' paupes cā securitatis atz vt eoz p. f. o. c. i. n. i. s. q. e. t. a. i. e. r. t. i. a. p. s. f. r. u. ā. t. diuites paup' b' ad cliētelas 7. ad misterij sui fast' abutāt p. l. i. p. laudāt nō p. s. u. l. t. o. r. i. b' v. t. u. l. i. t. a. t. u. suarū s. voluptatū largitorib'. Nō iubeāt dura. nō phibeāt impura reges nō curēt q. b. o. i. s.

Sine puincia les rē. puincia dicitur aliq. regio q. si p. cul victa. 7. p. u. i. c. i. e. i. o. d. i. c. e. b. ā. t. f. r. e. extra italiā a romanis victa 7. tributarie facit. q. z. p. m. a. t. p. e. f. u. i. t. s. i. c. i. l. i. a. s. i. c. d. i. c. e. f. e. s. t. u. s. 7. i. d. e. d. i. c. i. t. p. u. n. c. i. a. l. e. s. q. s. u. n. t. e. i. s. t. r. i. b. u. t. a. r. i. j. s. m. b. u. g. o.

Ps. 148

Luc. 3

Ca. XX.

Erūt tales cultores rē. In h. ca. s. c. r. i. b. i. t. b. aug. vitā turpissimā quā dū cultoz suis p. m. i. t. u. r. 7. quā ip. si cultores q. n. t. 7. oñdit q. n. t. a. s. i. c. f. e. d. i. t. a. s. v. i. t. e. r. l. i. s. b. Diuites pauperibus ad cliētelas. cliētelā ē seruitiū vel multitudo seruozum

Ubi opipera iulua. i. abundantia et copiosa.
Sed domui sardanapali. Iste sardanapalus fuit
 iustitiam lib. j. et otiosum lib. j. fuit ultimus rex assyriorum.
 erat autem vir muliere corruptior. Cum ad eum videndum pro-
 fecerit eius medius propositus nomine arbactus vir admis-
 sus fuisset. quod si
 nemini ante ipsum pro-
 missus fuerat. in-
 venit regem inter
 scortorum greges
 purpuram colorem
 et muliebri ha-
 bitu cum mollicia
 corporis et oculo-
 lascivia omnes femi-
 nas amare. et pen-
 sa. et pomones li-
 ni vel purpure
 quantum capit colus
 vna vice. vel quantum
 distribuit pro ope
 diurno inter regni
 nes presentem. quod
 visis indignatus
 profectus arbactus
 progressus ad soci-
 os narrat quod vi-
 dit. fuit moris pu-
 rario. et bellum sar-
 danapalo inferre
 quod creans cum pau-
 cis victus aula
 regiam ingredere. et
 accenso igne se et
 sua incendit. in hoc
 solo vix imitari
 et certis sicut dicit
 iustinus et etiam
 otiosum regnum assy-
 rorum ad medos
 translatum est. De
 epitaphio vero
 suo de quo hic loquitur
 augustinus. facit memo-
 riā etiam titus livi-
 us et tullius li. v
 de tusculanis qua-
 stionibus.

Subdit regnet: puencie
 regibus non tam rectoribus mo-
 rum sed tam rex dicatoribus et deli-
 tiaz suarum puisonibus fuerit.
 eosque non sinceris honorat: sed
 nequiter ac fuisse timeat: quod
 aliene vinee potius quam sue
 vite quos noccat legibus ad-
 uertat. **H**ullus ducatur ad iudi-
 ces: nisi quod aliene rei domui
 salutis: vel cuius iurto fuerit
 ipso aut noxi. **C**eterum
 de suis vel cum suis vel cum quod
 buscumque volentibus faciat quod
 quolibet abudetur publica scort-
 ta: vel propter omnes quod frui pla-
 cuerit: vel propter eos maxime quod
 hinc puata non possit: extruant
 amplissime atque ornatisime do-
 mus: ubi opipera iulua fre-
 quenter: ubi cuius liberit: et
 potuerit die noctuque ludat:
 bibat: vomat: desuat. **S**al-
 tationes vndique creperit: the-
 atra inhoneste leticie: voci-
 bus atque omni genere siue crudelis-
 sime siue turpissime volupta-
 tis exestuēt. **I**lle sit publicus
 inimicus cui hec felicitas dis-
 placet. **Q**uisque eam mutare vel
 auferre temptauerit eum libera-
 multitudo auerrat ab auri-
 bus: euerat a sedibus: aufe-
 rat a viuētib. **I**lli hanc diu-
 veri quod hanc adipiscendam plis
 procurauerint ademptas sua-
 uerint. **C**olanē ut voluerint

Capitulum XXI.
Ed si ptenit et. In hoc ca. pbat. aug. et eo
 tpe p q salustius dicit romanā republicam
 pessimā et flagitiosissimā esse. ut s. allegari
 fuit ca. xix. ipam oīno fuisse nullā fm peccum quem
 tullius facit libro de republica ubi tullius quos loquitur
 in psona affricani scdi. quos in psona phili. quos in
 psona leli. et quos in psona ppria. ut piz in lra. **E**t fa-
 cit in hoc ca. tria. q. pmo psequit dicta tullij loqntis in
 psona alioz. scdo ibi. sicut etiaz ipse tullius psequit
 dicta eius de loqntis in psona ppria. tercio ibi. hec ci-
 cero ferebat. **E**t declaratis inuebit q cultores deoz

et ostendit intentionē suā q ad pbanda in futuz. **Q**uā-
 rā ad pmū sciendū ē q in psonis illoz triū loquit. qz
 erant viri et panet prudentes etiā valde et amici. et q
 p republica zelū feruidū habuerūt. **I**nducit aut illos
 tres ad inuicē disputantes et pferentes de republi-
 ca p illo eodem
 tpe p q salustius
 eā describit mori-
 bus pessimis cor-
 ruptā. de q etiā
 corruptione psci-
 ebat cito pitura.
 et h fuit qm vnus
 gracchoz occisus
 est cuius interfe-
 ctioz et seditiones
 ppter eū suscita-
 tas salusti d scri-
 bit scilz in libris
 hystoriarū suarū.
 ubi sup li. j. cap.
 xvij. fuit allegar-
 tus. et etiā tullij
 de republica ubi
 introducit p di-
 cros disputantes
Sciendum ē au-
 tem q salustius
 facit etiā mentio-
 nē et in iugurthi-
 no de interfectio-
 ne gracchoz. fu-
 erūt aut duo fra-
 tres gracchi val-
 de seditiosi vt ro-
 manis nobilibus
 videbatur quoz
 vterqz tribunus
 fuit suo tpe. et p-
 mo interfectus ē
 vnus vna vice.
 et postea alij alia
Et sicut dicit oro-
 si li. qnto dum
 scipio affricanus
 de quo fit hic mē-
 tio belluz ageret
 contra numanti-
 nos in hispania
 apud romā grac-
 chorū seditiones agitabantur. tamen salustius in
 iugurthino reputat eos non fuisse seditiosos. sed p-
 pter eorum iniquam interfectionem seditiones ex-
 ortas. **D**icit enim sic. **P**ostqz tyberius gracchus et
 caius gracchus ceperunt vendicare plebem in liber-
 tatem. et patefacere paucorum scelera. nobiles qui
 noxi erant. et hoc timore percussi. modo per socios.
 interdum per equites romanos quos spe societatis
 cum nobilibus a plebe amouerāt obstiterūt graccho-
 rū accusatioibus. qui zelabant p libertate plebis. et
 primo tyberium gracchum. deinde post paucos an-
 nos eade; ingredientē via caium gracchum tribunū

Tullij de
repub.
Salustij
iugur.

Libe

ferro necauerunt. **I**gitur ea victoria nobilitas vsa est. q̄ p̄ sua libidine multos mortales ferro aut fuga extinuerunt. hec salusti. **S**icut h̄o aug. de istis gracchis nō solū hic facit mentionē s̄ etia sequenti ca. 7 in fra li. iij. c. xxiiij. **E**t iō ad eoz q̄ dic̄ intellectū h̄ndū. sciēdū ē q̄ sicut titus liuius lib. lviij. de vrbis origine. et orosius libro. v. de pmo graccho narrat q̄ cū esset tribunus plebis agrū publicū a q̄ bus dā puatis p̄ sonis. s. nobilib⁹ possessum min⁹ bene vt sibi videbat p̄lo diuidi statuit. **S**icut ei narrat titus liuius legē vnā tulit ne q̄s ex publico agro plus q̄ decem iugera possideret. q̄ gracchū fratrem suū. et apuz claudium truitros ad diuidēdū ager creauit. **P**omulga vit etia aliā legē vt sc̄z hi tres iudicarent q̄s esset ager public⁹. q̄s puor⁹ vt sibi viā parafaceret lati⁹ diuidendi. **P**to mi vero tribuno plebis obstitenti aufert impū tribunatus. **A**t his senatus iram incurrit et p̄lm in sapiam erigit. **A**odē etia tpe artalus eumenis filius moriens p̄lz romanū imperio asie eut⁹ ipse rex erat succedere heredē iusserat. **G**racchus h̄o appētēs gratiā p̄li legem tulit vt pecunia p̄lo distribuere. **A**ū igit dies comicioz q̄ sc̄z magistratus p̄sueuerūt eligi aduenit. et gracchus interēt. p̄tinuare m̄gratū in anno sequenti sperans se eligi in tribunū infāma. ta nobilitas fragmentis subellioz fugato p̄lo ip̄ni pmo fragmento deiecit ad terrā deinde volētē surge. re claua p̄cussum occiderūt. ducenti p̄terea in ea seditione interfecti sunt. ipsi⁹ q̄z gracchi cadauer in b̄nā tū extabit. **D**e isto graccho dicit valerius li. j. q̄ cū fauore p̄li rēpublicā teneret opp̄ssam palā dictauit interēpto senatu oīa p̄ plebē agi debere. **I**dē etia dicit lib. vi. q̄ scipio africanus scōs soroz eius duxerat

occisus fuit a q̄ scribit seditiones graues cepisse salusti. **N**ā mort⁹ eius fit in eisdē libris cōmētoratio. **A**ū aut scipio in scōi libri sine dixit vt in fidibus ac tibijs atq̄ cātu ipso ac vocib⁹. p̄cent⁹ ē q̄dā tenendus ex distinct⁹ sonis quē imutatū aut discrepātē aures erudite ferre nō p̄nt. isq̄ p̄cent⁹ ex dissimillarū vocū moderatiōe cōcorz tñ efficit et p̄gruēs. sic ex sūmis et medijs et infimis iteriectis ordinib⁹ vt sonis moderatā rōne ciuitatē p̄sensu dissimilimoz p̄cinere. et q̄ harmōia a musicis d̄ in cātu. eā eē in ciuitate cōcordiā. artissimū atq̄ optimū oīm in republica vinculū icolumitat⁹ eāq̄ sine iusticia nullo pacto esse posse. **A**c deinde cū aliq̄nto lan⁹ et vberius defuissz q̄tū q̄ p̄deset iusticia citati. q̄ntūq̄ obesset si abfuissz. suscepit deinde philus vn⁹ eoz q̄ disputatiōi aderāt. et poposcit vt h̄ ipsa q̄stio diligētius tractaret ac d̄ iusticia p̄la dicerēt p̄ illud qd̄ iaz vulgo ferebat rēpublicā regi sine i iuria nō posse. **H**ac p̄inde q̄stionē discutiēdā et enodādā esse assensus ē scipio r̄nditq̄ nihil esse qd̄ adhuc de repu-

in vroz. **C**ū aut scipio debellatis numantinis romā fuisset reuersus post interfectionē p̄dictā eneus carbo tribunus plebis nup̄ sepulcre. i. sopite seditionis turbulentissimus iudex africanū interrogat qd̄ de tyberij gracchi interitu sentiret. vt aucte grauissimū

blica putaret dictū et q̄ possz lōgi⁹ p̄gredi. nisi eēt p̄firmatū nō mō falsū esse illud sine iniuria regi non posse. **H**oc verissimū esse. sine sūma iusticia rēpublicā regi nō posse. **A**ui⁹ q̄onis explicatio cū in die p̄ntē dilata eēt. i. tercio libro magna p̄sictatiōe res acta ē. **S**uscepit em̄ philus ipse disputationē eoz q̄ sentiret sine iniusticia regi non posse rēpublicā. purgās se p̄cipuene h̄ ip̄e sentire crede ret. **A**gitq̄ sedulo p̄ iniusticia p̄tra iusticiā. vt hanc esse vtilē reipublice. illā h̄o iutilem verissimilib⁹ rōnibus et exēplis velut conaret ostēdere. **A**ū lelius rogātib⁹ oī b⁹ iusticiā defendere aggressus ē. asseruitq̄ q̄tū potuit nihil tā inimicū q̄ iniusticiā ciuitati. nec oīmno nisi magna iusticia geri aut stare posse rēpublicā. **Q**ua q̄one q̄tū satis visuz ē p̄tractata. scipio ad itermissa reuertit̄ recolitoz suā atq̄ cōmendat breuē reipublice definitiōez q̄ dixerat eā esse rē p̄li. **P**opolū autē nō oēz centū multitudis. s̄ cetuz iuris p̄sensu et vtilitatis cōmunionē sociatū esse determinat. **D**ocet deinde q̄nta sit in disputan-

viri inchoato incendio multū incremētū adūceret nō dubitans q̄n p̄pter tā artā asfinitatē aliqd̄ p̄ interfecti memoria essz miserabiliter locuturus. ac scipio iure eū celsum p̄nūciauit p̄ ergo q̄ scipio reputauit eū iuste interfectum. **T**ū forsitan p̄p̄ ea q̄ iā dicta sūt de scipione ipse b̄tus aug⁹ nō facit mētionē in h̄ loco nisi de p̄ graccho interfecto. **I**n sequenti h̄o ca. facit mētionē de vroz. **S**cōs h̄o gracchus sic narrat valerius li. j. añq̄z tribun⁹ fieret somno p̄sus tyberij gracchi fratris sui effigiē vidit dicentis sibi nulla rōe vitare posse ne n̄ eo fato periret q̄ ipse occidisset. et vez est q̄ sic trigit. **N**arrat em̄ de ipso orosius li. v. q̄ tribunus plebis p̄ tumultū creatus maḡ rei publice p̄ncipes fuit. nā cū se peplim donis et

p̄missis in acerbissimas seditiōes exercitasset. maxime h̄o legis agrarie. i. distributionē et d̄uisione agroz eā etia p̄ q̄ frater eius tyberij gracchus fuerat occisus. **A**t q̄ successor su⁹ in tribūatu sc̄z minuti⁹ p̄ magna pre statuta et leges gracchi abrogauit. sup̄ q̄ indignat⁹ gracch⁹ p̄ federat⁹ sibi mult⁹ et assūptis capitolū vbi p̄tio agitābat ascēdit vbi mario tumultu excitato. et qd̄ p̄cone a gracchianis interfecto. cū postmodū belans forē resistentiā b̄ret. nā rota multitudo sua cuius diu fuissz anceps. bellū p̄ sagittarios ab optio p̄sule missos disturbata ē. gracch⁹ fugit. et pugnātib⁹ p̄ ip̄o amic⁹ suis ip̄e ne viu⁹ capet ceruicē suā suo p̄bit. **A**aput h̄o gracchi occisi p̄suli allatū ē eoz p̄ ad comeliā

matre sua q̄ fuit
 filia africanus
 prioris cuius sc̄
 africanus poste
 rior: nepos erat.
 delatum est. **P**ar
 t̄ q̄ orosius sen
 sit gracchos fuis
 se viros multuz
 seditionos. 7 bea
 tus auḡ idē sen
 tur. vt part̄ in se
 quēt̄ ca. 7 titus
 liuius q̄uis salu
 stius eos. p̄nūcia
 uerit fuisse iu
 stos. Fuit 7 vn̄
 al̄ tyber̄ grac
 chus bon̄ cuius
 q̄ alio mō est in
 fectus fm̄ valeri
 um libro. j.
Lū bñ ac iu
 ste gerit rē. **N**o
 hic q̄ beatus au
 ḡ rāgit tres sim
 plices politias
 rectas 7 eaz etiā
 corruptiones de
 q̄bus determinat
 p̄s in politias
 suis.
Commemo
 rato prius enni
 poete. de isto en
 modicit̄ euro
 pius lib. ij. q̄ tpe
 p̄mi belli punici
 tarenti nascit̄ q̄
 post rome regit̄
 p̄tentus vnt̄ an
 cille m̄sterio. di
 cit̄ eusebius q̄ ar
 tickari mo: bo pe
 r̄it 7 sepultus ē
 via appia in mo
 nūmero scipiois
Duius poete v̄
 sum. **T**ullius mul
 tū laudās q̄ si fu
 isset quoddā ora
 culū. i. diuinū r̄
 sum ip̄m diffuse
 p̄sequit̄. vt p̄ in
 tra. **S**unt aut̄ v̄
 ba tullij ab illo lo
 co. **M**orib̄ an
 tiquis res stat̄
 vsq̄ ad illd̄. bec
 cicero.
Quos ita ob
 liuio obsoletos.
 obsoletos idē est

do definitionis vtilitas: atq̄
 ex illis suis definitiones collig
 git tūc esse rēpublicā. i. rem
 ppli. cū bene ac iuste gerit̄:
 siue ab vno rege: siue a pau
 cis optimatibus siue ab vni
 uerso pplō. **C**ū v̄o iniustus
 ē rex quē tyrannū more gre
 co appellauit aut iniusti op
 timates quoz p̄sensuz dixit
 esse factionē: aut iniustus ip̄e
 pplius cui nomen vsitatū nō
 reperit: nisi vt etiā ip̄m tyrā
 nū vocaret: nō iam vitiosaz
 sicut p̄die fuit disputatū s̄ si
 cut rō ex illis definitionibus
 p̄nexa docuisset: oīno nullaz
 esse rēpublicā: qm̄ non esset
 res ppli cū tyrannū eā factō
 ne capere: nec ipse pplis
 iā pplis esset: si esset iniustus
 qm̄ nō esset multitudo 7 iur
 ris p̄sensu 7 vtilitat̄ cōione
 sociata sic̄ ip̄s fuerat d̄fini
 t̄. **Q**uē ergo rēpublica roma
 na talis erat q̄lem illā descri
 bit salustius: non iā pessima
 ac flagicioissima sic̄ ipse ait:
 s̄ oīno nulla erat fm̄ istā rō
 nē quā disputatio de repu
 blica inter magnos eī p̄nci
 pes tunc habita patefecit.
Sicut etiā ipse tullius nō sci
 pionis: nec cuiusq̄ alterius
 s̄ suo p̄mone loquens testat̄
 i p̄ncipio q̄nt̄ libri cōmemo
 rato prius enni poete versu
 q̄ dixerat. **M**oribus antiq̄s
 res stat̄ rōana virisq̄. **Q**uē
 q̄dē ille versum inq̄t vel bre
 uitate vel veritate tanq̄ ex
 oraculo mihi q̄dā esse affat̄
 videt̄. **N**az neq̄ viri nisi ita
 morata ciuitas fuisset: neq̄
 mores nisi hi viri p̄fuissent:
 aut fundare aut tādū tene
 re potuissent tantā 7 tā iuste
 lateq̄ imperantē rēpublicā
Itaq̄ an̄ n̄am memoriā et
 mos ipse patrius p̄stantes
 viros adhibebat 7 veterum
 morē ac maiorū instituta re
 tinebāt excellētes viri. **N**ā
 v̄o etas cum rēpublicā sicut

pūcturā accepisset egregiā:
 s̄ euanescentē vetustate: nō
 mō eaz colorib̄ eiusdē q̄bus
 fuerat renouare neglexit: s̄
 ne id q̄dē curauit: vt forma
 saltr̄ eī 7 extrema tāq̄ linea
 menta fuaret. **Q**uid ei ma
 net ex antiq̄s morib̄ q̄bus
 ille dixit rē stare romanā q̄s ita obliuione ob
 soletos videmus: vt nō mō non colant̄ s̄ etiā
 ignorent̄. **N**ā de viris q̄d dicā? **M**ores eī ip̄si
 interierūt viroz penuria: cuī tāti mali nō vi
 det̄ reddēda rō nobis: s̄ etiā tāq̄ reis capitis
 quodāmodo dicenda causa est. **H**ostris em̄
 vitijs non casu aliquo rēpublicā verbo reti
 nemus re ip̄a v̄o iā p̄dem amissimus. **H**ec ci
 cero fatebat̄ lōge q̄dē p̄ morē africanus quez
 i suis libris fec̄ de republica disputare adhuc
 tū an̄ aduentū xpi. **Q**ue si diffamata 7 p̄uale
 scente religione xp̄iana sentiret̄ atz dicerent̄
 q̄s nō istoz ea xp̄ianis i putanda esse cēseret̄.
Morē cur nō curarūt diu eoz ne tunc p̄iret
 atz amitteret̄ illa rēpublica quā cicero lōge
 an̄q̄ xp̄us in carne venisset tā lugubris deplo
 rat amissam. **V**iderint laudatores eī etiā ill̄
 antiq̄s viris 7 morib̄ q̄lis fuerit: vtz in eavi
 guerit recta iusticia: an forte nec tunc fuerit
 viua morib̄ s̄ picta colorib̄. **Q**z ipse cicero
 nesciens: cū eā p̄ferret ex p̄ssit̄: s̄ alias si dōs vo
 luerit: bec videbim̄. **E**ntar em̄ suo loco vt
 oīdam fm̄ definitiones ipsius ciceronis q̄bus
 q̄d sit rēpublica 7 q̄d sit pplis: loquēte scipione
 breuit̄ posuit: attestant̄ etiā mult̄: siue ip̄si
 siue eoz q̄s loq̄ fec̄ eadē dis
 putatiōe sentēt̄is nunq̄ illā
 fuisse rēpublicā: qz nūq̄ i ea
 fuit v̄a iusticia. **S**c̄dm̄ p̄ba
 biliores autē definitiones 7 p̄
 suo modo q̄dam rēpublica
 fuit: 7 melius ab antiq̄orib̄
 romanis q̄ a posterioribus
 administrata ē. **V**era autē
 iusticia nō est nisi in ea repu
 blica cuius p̄ditoz rectorq̄
 xp̄s ē: 7 si etiā ipsam rēpubli
 cam placet dicere: qm̄ eā rē
 ppli esse negare si possumus
Si autē h̄ nomē q̄d alibi alif
 q̄ vulgarit̄ ē ab vsu n̄e locu
 tionis est forte remotius: in
 ea certe ciuitate est vera iu
 sticia: de qua scriptura san
 cta dicit. **B**lōsa de te dicta
 sunt ciuitas dei. **C**a. XXII.

q̄ p̄ter obliuio
 nē p̄ter fetozem
 defros. vñ vule
 tullius dicere q̄
 moderni iam de
 seruer̄ bōs mo
 res antiq̄z q̄ se
 terēt eis. nā ip̄os
 vident̄ horere.

Nec cicero fa
 tebat̄ rē. **D**ic no
 norandū q̄ affri
 canus iste secun
 dus fuit tpe sc̄d̄
 belli p̄nici 7 diu
 etiā postea viris
Cicero h̄o fuit
 tpe iulij cesaris
 7 post morē eī
 ab amicis cesar̄
 q̄ fauerat pom
 peio p̄tra eū. in
 terfectus est fm̄
 eutropiū lib. vij
 in p̄ncipio. **T**er
 cū h̄o bellū pu
 nicū inchoatum
 fuit anno ab vr
 be p̄dita. fm̄ oro
 siū. ccccēij. **J**ul
 us vero interfe
 ctus fuit fm̄ eun
 dē. circa annū ab

Libet

vide cōdita sepringēsimū decimū. et ita in scriptone
africanū et ciceronē fluxerūt āni circit centū. Anitar
em loco suo. s. li. xix. ca. xxi.

Ca. XXII

Ed qd pnter zc. In b ca. brūs aug. argute
falsos deos pbās q ppls roman legib ni
digebar

Ab bñ vixisset. et
pns dñeal da
re debuisset qd
tñ n fecerit. et fac
qz duo pmo ar
guit vt dicitū est
scdo ibi. an for
te ppter huusces
modi zc. exclu
dit quādā nsto
nē q dari possit.
b Quas deo
rū leges zc. d du
obz gracchis di
xi pcedēt cap.
e Quas mari
us et cinna et car
bo. Sic sciēduz
q sic colligi pōt
ex dicitis eutro
pū li. v. et orosij
li. v. res fuerūt
marij. s. ca. ma/
ri. p. et catus mari fil. ei. et mar. mari. q oēs sit
rēpublicā turbauerūt et p silla consulē bellū nouerunt.

De pmo ho mario loqitur b brūs aug. Quō ho p ip
sum pmiū ciuile bellū motū fuit et gestū colligit ex oro
sio et eutropio et etiā valerio li. v. Anno em vrb ad i
te sexcētēsimosexagesimo scdo. ca. mari. q series añ
p sul fuerat cū syla q eodē tpe consul fuerat p mibudā
tē. q a sīa et achata occupauerat mitteret. affectauit se
p mīū consulatū. i. vt septio consul fieret. vt tpe mitteret
p mibudatē qre syla cōmor. cū exercitu ad vrbē ve
nit. et p mariū dimicās et eo fugato p mibudatē p
cessit i greciā. Mari. ho fugiēs cū sequentiā istāria
cir cū sept. eēt i mīturnēs iū paludib. se abscondit. Et
qz bñ iselicit oblit. luto ignominiose ptract. et turpi spe
ctaculo i mīturnas deduct. p rursus i carcerē. vbi p
eussorē ad se occidēdū. missū solo vultu exterruit. vt
eū occidēt n auerēt. sic dicit i seqnti ca. Deide laps
er vinculis i africā fugit. sollicitatoz qz ibi filio suo. s.
cato marito iuniorē. q apud vricā i custodia fuabaf
et cinne consulī societate scelez. iūer. romā statuit redi
re cū eodē. Exercitū ho suū diuiserit i qtuor pres sic
qz cato mario sentio i tres legiōes date s. pte ho exer
cit. accepit ca. carbo. d q die valeri. li. vj. q erat ori
entiū ciuiliū maloz far ardētissima. ps ho data ē ser
torio. Residua ho ps exercit. cinnā consulē psecuta ē.
Mari. igit coloniā ostēdes vi i gressus. oia gñā libi
dis. auaricie. et crudelitaz exercuit. deinde cinna cō
sul cū legionib. et mari. cū fugitiuis vrbē i gressi. no
bilissimos qz senar. et viros consulares plimos interfe
cerūt. mikros aut pscripter. et euerfa domo syle filios
et vxoz ad fugā cōpuler. vniuersos ho reliqu. sena
tus ad syla i greciā veit. vt patrie subuēret. Interi
ho pulcēs silla rediret. mari. p. cū interfectoz ciuiliū ca
pita illata diuisijs oblata capitolijs. collata rostris
i loco cuidā i foro sic appellato ad spectaculū. g gere

ret. ac septimū consulatū cū cinnā tertio consulē pualiss
in exordio consulatū imp. fera radē morte pempt. est
Cinna ho qro consul fact. postmodū a ppro exerci
tū interfect. est. Interim etiā pulcēs syla rediret rome
facti sunt cōsules. catus martus iunior. et papin. car

ciū suū egerūt: non curātes
quēadmodū illi viuerēt: im
mo curātes vt etiā pdite vi
uerēt: dū tñ hōi suo illa oia
metu subditi mistrarēt. Aut
si dedert pferat: ofidat: le
gat. qz deoz leges illi ciuita
ti datas p tēpserit gracchi vt
seditōib. cūcta turbarēt: qz
mari. et cina et carbo vt i bel
la etiāz pgrederent ciuilia
causis iniqssimis suscepta. et
crudelit gesta crudeliusqz fi
nita: qz deniqz syla tpe cui
vitā mores: facta describēte
salustio alijsqz historie scpro
rib. qz n exhorreat. Quis il
lā rēpublicā n tūc pisse fateat

bo. Reuersus cū
syla p mariū iu
niorē filiū marij
iā defucri dimi
cauit. et occisis d
pre marij. xv. m.
lib. de suis per
didit. cccc. De
de syla ad portā
collinā sig. cru/
lit. et lxxx. milia
hoim occidit. et
mor vrbē i gres
sus et iā milia ho
minū cōtra fidē
dars inermes p
emit. Aug. mar
gna crudelitare
aduersus fontel
ac insontes seu
ret. quintus ca/
tulus palā syle
dixit. Amqui
bus tandem vū

eturi sumus si in bello armatos. in pace inermes oc
cidimus. Syla deinde marcum marium de capul
casa extractum vincire iussit. ductumqz trans tyber
rim effossis oculis membris minutatim erectis vel
fractis trucidari. Mariū marij filij pnestē psecut
obsedit et ad mortem compulit. Nam sicut dicit oro
sius. caput marci marij pnestē delatū est. quo viso
iste marius iunior desperans ceruicem suo seruo pre
buit qui occidit eum. Rursus contra partes mari
anas ad portam collinam dimicans. cum haberet
contra se. lxx. milia et ex eis duodecim milia se sibi de
derūt ceteros insatiabili ira consumpsit. Carbo ve
ro alter consul ab arimino in siciliam fugiens p ene
tum pompeium ibi interfect. est. De syle vero mor
te narrat valerius libro. ix. q. dum ire vitio obrem
perat. multo sanguine profuso ad vltimum et suum
crogavit. puteolis etiāz ardens indignatione. quia
pecunia a decurionibus ad refectionem capitoli p
missa cunctantius dabatur. animi concitacione ni
mia et immoderato vocis impetu cruore committo
spiritum vomuit et pectore. in dubio igitur est. syla
ne pōt an iracūdia syle extirata sit. De moub. vero
ei loquit salust. circa mediū iugurthini. et de crude
litare eius nimis loquit orosius libro. v. eutropius
li. v. et valerius libro. ix. qui valerius dicit sic. Luci
us syla. quē laudare nec vitupare qz qz satis digne
pōt. qz dū querit victorias. scptionē dū exercet seu
ciē hātibalē repñtauit. Agregie nāqz auctoritate no
bilitatis defensa crudeliter totam vrbem et omnes ita
lie partes ciuiliū sanguinis fluminibus inundauit
Abscisa miserorum capita modo non vultū nec spe
ciem retinentia in conspectū suū afferri voluit. vt il
la oculi spiceret. qz oze nefas erat māducare. Mita
alia narrat valer. qz crudelitare sua et etiā d crudeli
tate marij. Decio diffusi. posui qz brūs brūs aug. d

personis hic notatis facit in sequentibus mentione. z picipue li. ij. c. xxvij. z ca. xxviii. **D**isceffere oēs zc. **I**stud est virgilij ene. li. ij. z sunt verba enee despe- rantis troiam posse defendi. dicebat em̄ enee q̄ dū q̄bus steterat impū troianū. discefferāt. z reliquerāt tā adyta. i. tēpla q̄ aras. z eodem mō posset dici de roma z dūis suis t̄pibus illis de q̄ bus aug. in lra facit mentionem

Eneid. 2.

Am mltos ac minutos zc. **M**uscas vocat aug. deos. ppter eoz imundiciāz q̄s iam dicit mul- tos ac minutos. qz intantū multi- plicauerāt deos z parue potesta- tis eos fecerant q̄ vir erat in acti- bus hūanis vel rebus aliqd cui nō attribuerāt p̄ p̄nū deū z ille nō habebat p̄tatem nisi sup illud. vt magis parebit i- fra li. vii. c. xxvj.

A gallis ro- ma capra est zc. **I**stam hystoriaz narrat titus liui

us li. v. z eutropius li. ij. **D**rosius etiā li. ij. narrat eā sic galli senones ducebāno exercitu copioso z robu- sto numis totis viribus romā p̄tendū. q̄s fabius cō- sul excepit. sed obsistere non potuit. vñ victis z occi- sis romanis apud fluuiū noie allia. q̄ fm eutropiū. xj. miliario est ab vrbe. patenti vrbē galli penetrant. trucidant residents simulacroz mō in suis sedibus fenatores. eozq̄ domoz incendio cremātes lapsu cul- minū suoz sepeliūt. vñiuersaq̄ reliquā iuuentutem quā stat vir mille hoim tunc fuisse in arce capitolij obfisione deludūt. ibiq̄ infelices reliquias fame pe- ste desperatiōe subigūt z vendūt. nam mille libris au- ri discessionis p̄ciō paciscunt. i. p̄mittūt se velle dis- cedere ab obfidiōe p̄ mille libris auri. nō q̄ apud gal- los roma tam parui hois fuerit. sed qz sic illā destrui- rerāt an̄ q̄ amplius tūc valere nō posset. **I**sta sunt ex- orosio. **T**itus vero liuius vocat illos gallos allobro- ges. z narrat q̄ dū obfideret capitolij nocte quadam galli p̄cēpra quadā via qua ascendi potuit in capito- liū q̄uis cū magna difficultate inceperūt silent ascē- dere vnus p̄ aliū. latuit h̄ vigilēs. s3 manl̄ torq̄tus crecitatus clamore anseris. occurrit ascendentibus z tricitat z interfecit mltos eoz z capitolij sic saluauit. **U**n̄ pene in supstitionē egyptioz zc. **D**ic sciēdū q̄ greci p̄ dūis coluerūt boies. chaldei astra. egyptij be-

An forte p̄p̄ huiuscemodi- ciuū mores xgilianaz illam sniam sic solent p̄ defensiōe suoz deoz opponere aude- būt. **D**isceffere oēs adytis arisq̄ relict̄. **D**ij: q̄bus ipe- riū h̄ steterat. **P**rimū si ita ē nō h̄nt cur q̄rant de religiōe xp̄iana: q̄ hac offensi eos dū sui deseruerūt: qm̄ qdē ma- iores eoz iā p̄dē morib⁹ suis ab vrbis altaribus tā mul- tos ac minutos deos: tanq̄ muscas abegerūt. **S**3 tñ hec numinū turba vbi erat: cuz longe aq̄s mores corrupē- rent antiqui: a gallis roma- capta z incensa ē. **A**n p̄ntes forte dormiebant? **T**ūc em̄ tota vrbe in hostiū p̄tate re- dacta: sol⁹ collis capitolin⁹ remanserat. **Q**ui etiā ipe ca- peret: nisi saltē anseres dūis dormiētibus vigilarēt. **U**n̄ pene in supstitionē egyptio- rū bestias auesq̄ colentium

stias z aues. q̄uis ab inuicē deos aliq̄s receperint. **U**n̄ de egyptijs dicit clemens in itinerario suo libro v. q̄ aliqui eoz bouē. aliqui hircū. aliq̄ serpentē. piscē quoz z cepas z cloacas z strepitū ventris tāq̄ numi- na deos babuerūt. **E**t sicut dicit tullius libro de natu-

roma deciderat: cū anseri so- lēnia celebrabāt. **U**lex d̄ his aduenticijs: z corpis poti⁹ q̄ aie malis: q̄ vel ab hostibus: vel alia clade accidūt: nōdū interim disputo. **N**ūc ago de labe mox q̄b⁹ p̄mū paulatim decoloratis: deinde torretis mō p̄cipitat: tāta q̄uis inte- gris tectis menibusq̄ facta ē ruina reipublice vt magni auctores eoz eā tūc amissaz nō dubitēt dicere. **R**ecte at̄ abscesserāt vt amitteret oēs adytis arisq̄ relict̄ dij: si eo- rū de bona vitā atq̄ iusticia ciuitas p̄cepta p̄tempserat. **N**ūc xō q̄les q̄so dij fuerūt: si noluerūt cū ip̄o cultore suo viuere: quē male viuētē nō docuerūt bñ viuere. **L. XXIII**

Uid q̄ etiā vident q̄ eoz affuisse cupidi- tatib⁹ iplendis: z oñ dūt nō p̄fuisse refrenandis. **Q**ui em̄ mariū nouū hoiez

Uid q̄ etiā vident zc. **I**n b̄ ca. **L. a. XXIII** dūdit. b. aug. q̄ nec dū colendi sūt. p̄t sp̄bo- noz q̄ p̄nt aut volunt p̄ferre. nec p̄t timorē maloꝝ q̄ p̄nt inferre. **E**t duo facit. qz em̄ stat q̄ bo- na eterna ipsi nō p̄ferūt sed potius impediūt. **I**n p̄- mo p̄bat q̄ nec bona tēpalia p̄ferre nec mala inferre p̄nt. nisi q̄stū de⁹ p̄mittit. qd̄ deus sepe p̄mittit ita vt z malis q̄nq̄ bona pueniūt. sic p̄z in mario. z bonis mala. sic p̄z in regulo. z bona bonis. sic p̄z in metello z mala malis. sic p̄z in castilina. de q̄bus infra dicit in b̄ ca. ibi. ne magni p̄damus zc. **C**ōcludit ex his q̄ nec bona hui⁹ vite. sūt multū appetēda. nec mala cauē- da. cū indifferent pueniāt bonis z malis. **P**rimo aut̄ p̄bat q̄ vbi h̄nt p̄tē sup bona z mala hui⁹ vite talia bona dāt hoibus malis ad iplendū eoz cupiditatem vt dicit in p̄ncipio hui⁹ ca. **Q**uid q̄ etiā vident q̄ eoz affuisse cupiditatem zc. qd̄ dicit referēdo ad p̄ce- des vbi dicit paz an̄. q̄les q̄so dij fuerūt. vñ p̄ueniē- ter q̄rit qd̄ supple dicit vt r̄ndebit ad b̄ q̄ et videt zc. **Q**ui em̄ mariū nouū hoiem zc. **N**ō dicit eū nouū hoiem. qz nō habuit a p̄genitoribus suis q̄ esset tantē dignitatis sicut fuit. fuit em̄ cōsul septies cum tñ nō esset nobilis. **N**arrat em̄ salustius de eo in iugurthi- no. z marius domi modicus arpini alitrus puñciatti exegit. cū puenisset ad cratē militare factus est milite

ra deoz. nullam bestia nisi ppter aliquā vtilitatem quā ex ea capent p̄secrauerūt. **R**ōa: ni at̄ volētes an- seri rependere q̄ clamore eius ca- pitoliū fuarū fu- erit anserē colue- rūt. in h̄ imitant- tes supstitionem egyptioz. **D**icit autē plinius li. b. xix. q̄ sicut anse- res bonorē meru- erūt capitolium defendētes silen- ribus canib⁹. ita canes anua sup- plicia. i. singulis anis furca armo- fixi pendūt. idē soluit.

Ut magni au- crozes zc. sicut sa- lustius. vt p̄z. c. xvij. z tullius. c. xxi. **R**ecte at̄ abscesserāt zc **D**ic loquit bñs aug. ironice.

stipendiarius. postea tribunus militum. crescendo vero primo gessit unum magistratum. postea alium. deinde in bello romano in iugurtha regem numidarum militavit sub consul metello in africa. tandem roma reversus factus est consul in bello iugurthino successit metello. de qua etiam dicit Valerius lib. vii. q.

ipse fuit magne fortune luctator nam qui arpinatibus honoribus iudicatus est inferior quam sturae rome appere ausus est. Et ex isto mario tam humili arpinate ignobili rome candidatus evasit africanam subegit. Et factus est consul propter probitatem suam non legitur quod magnam crudelitatem exercuit nisi postquam septimum ambriem factus est occasio primi belli civilis. in qua nimis crudelitate ostendit sicut patet in precedenti. et plus patebit legenti huiusmodi notis romanorum et propter hunc augustinus supponendo vel concedendo quod ipse se facies factus est consul auxilium deorum tanquam dignus et bonus. quod ipse a liter de septimo consulatu vtrum ad illud consulatum et prosperitate illius

et ignobilem crudelissimum auctorem bellorum civilium atque gestorem ut septies consul fieret adiuvantur: atque ut in septimo suo consulatu moreret senex. ne in malis bus sylle futuri moris victoris irrueret. cur non etiam iuvenit vta taro se propeceret immanitate facinororum? Si enim ad hunc eundem eorum non iuvenit: non parum est quod fatentur et etiam non propter diis suis posse accidere hoc ista temporalia quam nimis diligunt tantam felicitatem: et posse homines sic fuit marius: salute viribus: opibus: honoribus dignitate: longevitate cumulari: et proferri diis iratis: posse etiam homines sicut fuit regulus captivitate: fuit inopia: vigiliis: doloribus excruciarum et emori diis amicis. Quod si ita esse procedunt: propeidio nihil eos prodesse: et coli superfluo profitentur. Nam si virtutibus autem et probitate vite: cuius premia post mortem speranda sunt: magis propterea ut propter disceret instituerunt: si nihil etiam in his transiuntibus et temporalibus bonis: vel eis quos odert nocent: vel eis quos diligunt prosumt

et stant simul. quod illi duo quorum unus erat censorum et alter proxius erant ambo consulares. id est digni consulatu. De ipso dicit Valerius libro. vii. q. quarto anno post consulatum impia senex admodum pontifex maximus creatus tutelam ceremoniarum per. xxij. annos. neque ore in votis nuncupandis hesitante neque in sacrificiis faciendis tremulam manum gessit. Et Catilina pessimus etc. De isto Catilina scripsit Salustius librum quem ab ipso Catilinam appellamus. De ipso etiam scripsit Valerius lib. ix. Et dicit Tullius idem in prima inuentione Et etiam Salustius quod prope fuit eius libido sceleratam de vesano amore aurelie ostille. cum unum impedimentum videret quo minus nuptiis iungeret. filium suum proxiimum quem et solum et etate puberem habebat veneno sustulit. eodem denique animo et cutem gerens quo patriam egerat. id est sicut se habuerat ad filium. ita postmodum ad patriam se habuit. Nam sicut dicit Tullius in inuentione. quod mali aut sceleris fingi aut cogitari potest

quod a primo originis die usque ad ultimum vite eius fortuna cum ad summum beate vite cumulum perduxit. Marus est in vbeterraz pncipe. parentes nobilissimos habuit. insuper et animi dotes que raro in alijs inveniuntur. vires corporis ut laboribus posset sufficere. viresque

ut quod colunt: ut quod tanto studio colendi requirunt: Cur quod laboriosis tristibusque temporibus tamque offensi abscesserint murmurat: et propter eos christiana religio prout indignissimis ledit: Si autem habet in his rebus vel beneficium vel maleficium patet: cur in eis affuerunt pessimo viro mario: et optimo viro regulo defuerunt: An ex his ipsi intelligunt iniustissimi et pessimi? Quod si propterea magis timendi et colendi putant. neque habent putentur. Neque enim minus eos iuvenit regulus coluisse quam marium: nec ideo vita pessima eligenda videatur quod magis mario quam regulo dii fauuisse existant. Metellus enim romanorum laudatissimus: quod habuit quatuor filios consulares: etiam rex temporalium felix fuit: et Catilina pessimus oppellus inopia et in bello sui sceleris prostratus in felix: et dissimulata atque certissima felicitate propelet boni deum colentes: a quo solo conferri potest. Illa igitur res publica malis moribus cum propelet: nihil dii eorum prodirigendis vel corrigendis egerunt moribus ne propelet: imo

proditicia et fecerunt ditare conspiciunt. consulatus deus imperatorum potestatem. speciosissimum triumphum scilicet de iugurtha rege numidie unum. et de macedonia prodis alium. Eodem tempore tres filios consulares. unum etiam censorum. et quatuor proxiimum vidit sobolem etiam filiarum suarum sinu suo excepit. nullum filium nullas gemas nullas causas tristitiae sensit. celum propleare vix in ibi tale statum iuvenies. Erat autem et finis vite consimilis. Nam leui genere mortis defunctus in vltime senectutis spacio et in oscula et amplexus carissime plus exortum rogo imposuerunt. hec ex divitis Valerij. Et nota bruis augustinus. dicit quod habuit quatuor filios consulares Valerius homo non potest nisi tres

et stant simul. quod illi duo quorum unus erat censorum et alter proxius erant ambo consulares. id est digni consulatu. De ipso dicit Valerius libro. vii. q. quarto anno post consulatum impia senex admodum pontifex maximus creatus tutelam ceremoniarum per. xxij. annos. neque ore in votis nuncupandis hesitante neque in sacrificiis faciendis tremulam manum gessit. Et Catilina pessimus etc. De isto Catilina scripsit Salustius librum quem ab ipso Catilinam appellamus. De ipso etiam scripsit Valerius lib. ix. Et dicit Tullius idem in prima inuentione Et etiam Salustius quod prope fuit eius libido sceleratam de vesano amore aurelie ostille. cum unum impedimentum videret quo minus nuptiis iungeret. filium suum proxiimum quem et solum et etate puberem habebat veneno sustulit. eodem denique animo et cutem gerens quo patriam egerat. id est sicut se habuerat ad filium. ita postmodum ad patriam se habuit. Nam sicut dicit Tullius in inuentione. quod mali aut sceleris fingi aut cogitari potest

qd ille no coepert. qd in tota italia veneficus. quis gladiatoz. qd latro. qd sicarius. qd parricida. qm mulier in famis. qd pditus inueniri pot. qd pessumus q se cu catilina no familiarissime vixisse fateat. Unde narrat de ipso salustius q virtuosus nimis erat moribus. 2 oppressus ere alieno vitam miseradurix qua q nobilis esset. dñandi vero rei publice tanta libido euz inuasit q nihil ee nefas putauit du tm as lequeret intentu vnde facta cotu ratione multo u quos dirare pmiserat excede 2 rapinis. habuit exercitu valde fortem 2 magnuz q duos psules scz lucium coctu. et luciu torquatum cogitauerat interfecisse. 2 consularu rapuisse multa seua 2 crudelia exercens. tandem in bello cu suis coturatis interfectus e. Sed tancus fuit animus suoz q sic die salusti vnu qd in loco quez viuus acceperat mortu e. 2 ocs auerfis vultibus conciderant. nec erat inter ipsos ingenuus q aut fugerat. aut viuus capi posset. de h plus habet ifra lib. iij. ca. xxx. f. **M**itto q marius 2c. De mario quomodo fugit 2 latuit in paludibus minturnensibus 2 postmodu inde extractus est 2 ductus ad ciuitate minturnas. 2 ibi vincularus. dicitu est sup ca. xxij. **Q**uantu ho ad illud qd hic tangit beatus aug. narrat valerius libro. ij. c. v. q missus est ad euz occidendu in domo puata inclusum minturnis publicus seruus q fuit natione cymber. **E**t hic marius cotra cymbros bella romana strenue gessisset. 2 fere tota natione deuicta. insup 2 marius ia sener esset 2 inermis 2 squa lore oblitus. 2 fuus ille strictu gladiu teneret in manibus. tm ipm aggredi no sustinuit. i. non audebat. imo claritate viri obsecatus ferro abiectio attonit ac tremens fugit. **M**inturnes aut maiestate eius capri compsum 2 confractu dira fati necessitate incolumepstiterut. asperrima sylle victoria no timentes. **D**ec valerius. **Q**uone igit sicut hic scribit beatus aug. comendatus est luco marice dec. vt scz in luco illo salue

ret. 2 p deam ptegeret. **F**uit aut marica dea fm papiam mater latini regis. 2 cum poete fingebar multas deas aquaz quas vocant nymphas. 2 distinguat inter nymphas montu 2 campoz 2 maris 2 fontiu 2 ex nemoz. ista facta est sicut dicit papias dea agrestis. **H**anc ergo speciali honore habuerunt minturnenses. **Ca. XXIII.** **S**ylla certe ipse cuius tpa 2c. **I**n h ca. ostendit beatus aug. quara cura 2 sollicitudine dñ. id est demones pcurant maloz psperitatem in vita ista vt hac psperitate vtant mali ad complendu voluntate demonu **A**t hoc ostendit beatus aug. per qnq signa q circa syllas pessimu demones operati sunt. **Q**ui tamen sylla ita fuit malus q cu ipse esset rogatus a senatu ad vindicandum 2 saluandumpatria ppter tyrannide marij vt sup diffuse narraui ca. xxij. ipse peius se habuit qz marius. 2 plures ciues occidit. **E**t ideo dicit hic aug. q eius tpa talia fuerut vt supiora 2c. **A**deo leta extra imolanti 2c. **A**ta ho intestina vocant animaliu in qbus aruspices solebant inspicere quedam signa cu animalia imolabant. **A**t quibus dicebant iudicia psperitatu 2 de aduersitate futura illi p quo fiebat sacrificiu. vñ dicunt aruspices qsi are inspectores. **V**ocabant aut illa signa extra leta in quibus apparebant signa leticie **I**stud ho quod hic recitat aug. dicit liuum scripsisse. 2 ita verisimile est q alia quatuor signa que in hoc capitulo sequunt scripsit ille idem. **F**uit aut iste liuius de quo dicit hieronymus in plogo biblie sic. **A**d titu liuiu lacteo eloquentie fonte manente 2c. **F**uit etiam maximus historiographus. **F**ert em q. xxx. scpsit decades. id est volumina de historijs romanoz. quoru quodlibet decem libros continet. ex qbus tres vidi. vtz vnam de origine vrbis. 2 aliam de secundo bello punico. 2 tertiam de bello macedonico. plures no vidi nec scire potui vbi inuenirent. nec credo tm q tot

deades scripsit. qz eius abbreviatio: aneus flos mī
abbreviatur. eluū. libros riri ab origine vrb vsqz ad mor
rem drusi pūigni cesaris augusti cuius crequis augu
stus inter fuit terendo historia. c Deinde cū esset
in asia zc. Pontif terciū signū qd contigit post fugā
marij. Cū cū syl
la fuisset in asia
ptra mithridates
qz asiam z achiaz
occupauerat. qd
bellū ab ipso mi
thridate vocatū
est mithridaticū
in quo sylla mul
tū strenue se ha
buit. sicut patz p
europiū li. v. et
ozofū. Nam sic
dicit eutropius.
syllam archelaū
ducē mithridatis
hntē in asia. cr.
milia. sic in pmo
conflictu vicit qz
et tanta multitu
dine vir decē sui
perfuerūt archel
ao. ipse sō solū
ruj. hoies perdi
dit. In secundo
sō pūctū cōtra
eundē habentem
lxx. milia electro
rū dimitans. xv
milia hoim inter
fecit z filiū arche
lai. In tercio sō
conflictu oēs co
pias eius erin
xit. z ipse archel
aus z iduo nu
dus in paludibz
laruit. postmo
duz mithridates
pacē quā sub cer
tis conditionibz
petijt eidem con
cessit.

D Ac postea zc. hic pontif terciū signū. Jam cū ter
cio pōtāt sylla pspēritas. cū disponit redire in vrbē z
vindicare iniurias a pte mariana illatas. vt sup nar
raui ca. xxij. mitit cū martius a ioue. s. miles qdā de
vj. legione quē dicentē se esse nuncū iouis interroga
uit sylla in qua effigie apparuisset sibi iupiter. z cū in
dicasset cognouit sylla qz in eadem effigie apparuerat
nuncio ab ipso pū missio. Quia vero dicit iste fuisse
miles. vj. legionis. Sciendū est qz cū romani cōtinue
hēt multas legiones. erant tñ sic distincte z ordina
te vt vna essz pma. alta diecret secūda. qz ab scribebā
sic milites qz vbiqz essent semp erant de illa legione
hoc r. d. qz canonicus abbatie alicuius licz absens sit.
tñ dōz est de illa abbatia. nam legio habuit qndā sumi

litudinē collegij militū. z que pma scpta fuit pma voy
cabat. z qz secūdo secūda. z sic deinceps fm ordinē an
tidraris sue. c Deinde cū venisset tarentū zc. Die
pontif quartū signū. z fiebat qd hic narrat. dū sylla re
uerteret de grecia. z p tarentū transiret verus romā

eis habeant in iudicio dei.
Deinde cū venisset tarentū
sylla: atqz ibi sacrificasset: vi
dit in capite vitulini iecoris
silitudinē corā auree. Tūc
posthumius aruspex ille rñ
dit pclarā ei victoriā signifi
cari: iussit qz vt extris illis so
lus vesceret. Postea paruo
facto interuallo fu^o cuiusdā
lucij pontij: vaticinando cla
mauit: A bellona nūcius ve
nio: victoria tua ē sylla. De
inde adiecit: ar sup esse capi
toliū. Hoc cū dixisset pūno
egressus e castri postera die
pūctatioz regressus ē: z capi
toliū ar fuisse clamauit: ar se
rat at reuera capitoliū. Qd
qdem demoni z puidere fa
cile fuit: z celeritate nūciare
Illud sane attende quod ad
cām maxime pūnet: sub qli
bus dōz cupiāt esse: qui blas
phemant saluatozē: volūta
tes fidelitū a dñatu demonū
liberantē. Clamauit hō vati
cinando: victoria tua ē sylla
atqz vt id diuino spiritu cla
masse crederet: nūciauit eti
am aliquid z ppe futurū et
mox factū. Unde longe ab
erat p quē ille spūs loqueba
tur: nō tñ clamauit ab scele
ribz parce sylla: qz illic victoz

Et nota qz coro
na significat cla
rā victoriā. qz sic
dicit. Agellius
lib. v. corone mi
litares z multe z
varie sūt qz no
bilissime sūt trū
phales. obidio
nales. ciuice. mu
rales. castrenses
z nauales. z pter
istas est ovalis z
corona oleagina
Triūphales co
rone auree sūt. qz
imparibus ob
bonozē triūphū
mittit illud vul
go dōz aurū coro
nariū. hec antiqz
tus ex lauro erat
postea ex auro fi
eri cepra est. Ce
teras etiam coro
nas psequit ibi.
Agellius s3 nul
la dabat nisi ppe
victoriā v opus
strenuū.

Postea puo
facto interuallo
zc. Hic ponitur
qntuz signū vbi
b. augul. detegit
fallacias demo
nū. Et est hic sci
endus qz bellona
est minerva qz dō
dea belloz. cui^o
festū apud roma
nos in ianuario

fiebat sub bellone noie z habebat templū turra circū
f. vbi fiebant ludi circenses fm ovidiū lib. 20. vj. de sa
tis. De incendio sō capitoliū loquit solinus ca. de si
byllis dicens qz tēpe sylla liber sibylle quē pontifices
vsqz ad illud tps consulebant cū capitolio igne absū
ptus est. Et est hic sciendū qz sicut dicit frontinus li
bro. i. ca. xj. sylla qz paratiozē ad pugnadū habere ex
erētū. f dicit sibi futura a dōz simulauit. postremo ve
ro in pspereu exercitus pulqz in aciem descenderet sū
gnū modice amplitudinis qd de tēplo apollinis del
phici sustulerat ozabat. petebatqz qz pmissam ab ipso
sibi victoriā manaret. vnde piz qz de p dicitis deoz
pmissionibz nō est certū vtrū ita fuerat in re vel ipse
finxerit. Eodē mō ē d dicitis z factis aruspiciū. Nat

rar valerius li. f. q. in bello sociali cū in agro nolano ante prozū imolarer subito ab vna pre are plapfam angue sperit. q. visa posthumū aruspice horatu in expeditionē eduxit exercitū ac fortissima samnitū castra cepit. q. victoria future eius glie fundamentū extitit.

Ca. XXV.

Illinc ho qd no in telligat. In b. ca. ostēdit b. aug. quōd demones aut dii nuntiant homines ad malū trahere. et ostendit h. ram p. bella que inter se gesserūt qbus de derūt exēpla bellandi. q. p. ludos turpissimos ab eis pntos. q. p. p. buerūt holbus auctoritatem turpia faciendi.

b. Non multo post civiles acies. vocat civiles acies. acies civitū rōanoz cōtra se inuicē. Illud etiaz qd h. narrat est. mo q. aug. accēpit a titō liuio sicur ea q. narravit in pcedenti ca.

c. Ia em ceperant bella ciuilia. Nota q. sicut dicit orosius li. v. bella ciuilia fuerūt inchoata añ q. essent socialia q. p. in ceperāt terminata. Dicebant autē bella socialia. bella q. romanī duxerūt cōtra socios insurgētes. id est italicos q. erāt d. alijs ciuitatib. italiez in ceperāt rebella re. Illud autē qd aug. hic narrat de duob. fratribus. vt p. p. o. sū li. v. fuit post q. marius fugit p. p. syllam. nā quia marius. vt

tā horrenda cōmisit cui corōna aurea ipsius victorie illustrissimū signū in vitulino iecore apparuit. Qualia signa si dii iusti dare solent ac nō demones impij. pfecto illis extis: nefaria potius atq. ipsi sylle grauiter noxia mala futura monstrarent. Neq. em eius dignitati tantū pfuit illa victoria: quantū nocuit cupiditati. Qua factum est: vt imoderatius inhians et secūdis rebus elatus ac precipitatus magis ipse periret in moribus q. inimicos in corporibus perderet. Hec illi dii vere tristitia vereq. lugenda nō extis: nō augurijs: nō cuiusq. somnio vel vaticinio pntiāciabant: magis em timebāt ne corrigere q. ne vincere. Immo vero satis agebant vt victor ciuium gloriofus victus atq. captiuus et nefandis vitijs et p. h. c. ipis etiam demonibus multo obstrictus subderetur.

Ca. XXV. Illinc vero quis nō intelligat: quis non videat nisi qui tales deos imitari magis eligit: q. diuina gratia ab eoz societate separari: quantū moliant maligni isti spūs exēplo suo: velut diuinā auctoritatem p. bere sceleribus. Quinetiam in quadaz campanie lata planicie vbi non multo post ciuiles acies nefario prelīo conflixerūt: ipsi inter se prius pugnare visi sunt. Namq. ibi aucti sunt primū ingentes fragores: moxq. multi se vidisse nūciarunt per aliquod dies duas acies prelīari. Que pugna vbi destitit: vestigia que velut hoīm et equoz: quāta de illa confictione expri-

supra cap. lo. xxij. narrat. diuiserat exercitū in quos partes. vt vniuersam rēpublicā subuertisset. ideo sicut narrat orosius. senatus vocauit enē pompeium cū toto exercitu cui p. erat. vt rēpublicam defenderet.

Octavius ergo consul adiuncto sibi pompeio cū sermito cui marius vnā p. m. coptarum suaz conflixit infelicem aut pugnam nox superueniens diremit. sexcenti milites ab vtraq. p. occisi sūt. postea die cū permixta corpora ad sepulturā discernere. miles pompeianus. id est q. fuerat in exercitu p. p. fratris sui quem ipse inter fecerat corp. agnouit ita q. frater victor victor frē in felicio: p. cidiū suū excretus et bella ciuilia ilico pectus suū gladio transfixens simul lachrymas et sanguinez fundens sup fratris corpus se p. tectit. Illud etiaz narrat valerius li. v. et dicit q. iste frater q. aliu inf. fecit cum fratris corpus agnouisset multū ac diu cōuicio deos obdonū ipse victorie isecur. et. Istō q. fa. crū sic dicit b. aug. multos cōmouerat. vt scz ciuilia bella horrerēt. in q. b. frater frēz. amicus amicu etia infelicem dimicabant. et idē demōes videntes aios hoīm sic cōmotos icēperūt et ipi pugnare inter se vt hoīb. p. berēt audaciā pugnandi inf. se.

Ut ergo tanti huius mali minime tederet: sed armorum scelestorum magis magisq. ardor incretceret: mox hi demones quos illi deos putāt et colendos ac venerandos arbitrantur: inter se pugnantēs hominibus apparere voluerunt: ne imitari tales pugnas ciuica trepidaret affectio: sed potius humanū scelus diuino excusaretur exēplo. Hac astucia maligni spiritus etiā ludos (vnde multa iam dixi) scenicos ibi dicari sacrariq. iusserunt: vbi deorum tanta flagicia theatricis canticis atq. fabularum actionibus celebrata sunt: vt quisquis eos talia fecisse crederet: et quisq. nō crederet: s. tū illos libentissime sibi talia velle exhiberi cerneret secur. imitaret. Ne q. itaq. existimaret in deos p. uitia potius q. eis dignum aliqd scriptasse: vbi cūq. illos inf. se pugnasse poete cōmōzarūt

cap. lo. xxij. narrat. diuiserat exercitū in quos partes. vt vniuersam rēpublicā subuertisset. ideo sicut narrat orosius. senatus vocauit enē pompeium cū toto exercitu cui p. erat. vt rēpublicam defenderet.

Discessere omnes etc. **I**ste verus exponitur. 8 ca. xxij.

Ca. XXVI.

Que cum ita sint etc. **I**n b ca. excludit aug. quādam excusa- tionem quam alii quiasserūt ad de- fensionem deorum quando ipis ob- iectur q nullas dant leges hone- ste viuendi. **A**d hoc em responde- tur q ipsi dāt ta- les. sed tamen in occulto quibus- dam iustis et reli- giosis. **S**ed au- g. hoc excludit dupliciter. pmo quia hoc non fa- ciūt nisi vt illos decipiāt sicut in templis et thea- tris vbi multitu- do conuenit ibi petunt sibi tur- pissima exhiberi.

Eneid. 2

Tibi et quan- do etc. **C**redūt q- dam q aug. in- tendit dicere. q ppter berecyn- tiam de cuius lu- dis turpibus fo- et mentionē sup- ca. iij. et q ipsa sit virgo. de q aug. fecit mentionem dicens. oblecta- bātur celesti vir- gini et berecynie sed hoc esse non potest. pmo quia aug. distinguit inter celestem vir- ginem et berecyn- tiam. secundo qz berecynthiam sin- gebant gentiles esse matrem deo- rum. que deos ex saturno cōcepit. vt p3 p ouidium li. iij. de fastis. et

ipss ad decipiēdos hōes poe- taz carmina firmauerūt: pu- gnas vicz suas nō solū p sce- nicos in theatro: verū etiā p seipos in campo humanis oculis exhibentes. **H**ec dice- re cōpuli sum⁹ qm pessimis moribus ciuū: romanā rem publicā iā antea pditā fuisse: nullāqz remāsisse ante aduē- tū dñi nri iesu xpī: auctores eoz dicere et scribere mime dubitauerūt. **Q**uā pditionē dñs suis nō imputāt: q mala transitoria qbus mali siue in uoluant siue euadant peunt et in qbus boni siue viuant si- ue moriāt perire nō pnt: xpo nro imputant: cū xps noster tāta frequēt p morib⁹ opri- mis pcepta ptra pditos mo- res: dñi xpo ipsoz nullis talib⁹ pceptis egerint aliqd cū suo cultore ppo: p illa republica ne periret: imo eofdē mores velut suis exemplis auctori- tate noxia corrupendo eger- rūt poti⁹ vt periret. **Q**uā nō ideo vt arbitroz tunc perisse quisqz iam dicere audebit: qz discessere oēs adytis arisqz relictis dñi: velut amici virtu- tibus puitijs hōim offende- rent: qz tot signis extorū au- gurioz vaticinioz quibus se tanqz pscios futuroz: adiuto- resqz plioz iactare et cōmēda- re gestiebant: cōuincunt fu- isse pntes: q si vere abscessis- sent: mitius romani in bella ciuilia suis cupiditatibus: qz illoz instigationibus exarsis- sent. **Ca. XXVI.**

Que cū ita sint: cū pa- lā apteqz turpitudi- nes crudelitatis mixte et opprobria numinū et crimina siue pdita: siue pficta ipsis ex- poscentib⁹: et nisi fierēt irascē- tibus: et iā certis et statutis so- lēnitatib⁹ psecrata illis dica- ta claruerit: atqz ad oim ocu- los vt imitāda pponerēt spe- cranda pcesserint: qd est q

idē ipss demones q se huius- cernodi voluptatib⁹ imiscēt imundus spūs se esse pfiten- tur. quis suis flagicijs et faci- noribus siue indicatis: siue si- mulatis: eozqz sibi celebra- tione petita ab impudentib⁹ extorta: a pudentibus aucto- res se vite sceleste imundeqz testant. **P**erhibent tamē in abditis suis secretisqz pene- tralibus dare quedam bona pcepta de moribus qbusdaz velut electis sacratis suis. **Q**uod si ita est: hoc ipso cal- lidioz aduertenda est: et con- uincenda malicia spirituum noxiōz. **T**anta em vis est p- bitatis et castitatis: vt omnis vel pene ois eius laude mo- ueat hūana natura: nec vsqz adeo sit turpitudine vitiosa vt totum amittat sensum ho- nestatis. **P**roinde maligni- tas demonum nisi alicubi se- queadmodū scriptum in no- stris litteris nouimus trāssi- gurt in angelos lucis: non implet negociū deceptionis. **F**oris itaqz populis celeberrimo strepitu impietas impu- ra circūsonat: et intus pauci castitas simulata vix sonat. **P**rebenē ppātula pudēdis et secreta laudandis. **D**ecus latet: et de decus patet. **Q**d malum gerit: oēs concouat spectatores: qd bonū dicit: vix aliquos inuenit audito- res. **T**āqz honesta erubescē- da sunt: et inhonesta glianda. **S**ed vbi hoc nisi in demonū templis: vbi nisi in fallacie di- uerforijs. **I**llud em fit vt ho- nestiores qui pauci sunt ca- piantur: hoc autem ne plu- res qui sunt turpissimi corri- ganē. **T**ibi et qñ sacrati cele- stis audiebant castitatis pce- pta: nescimus: an ipm tñ de- lubz vbi simulacrū illud lo- catū pspiciebamus: vniuersi vndiqz pfluētes: et vbi quisqz poterat stātes: ludos q age-

et dñs nō fuit pgo. tercio qz nō fuit celestis pgo fm eos. qz sic p3 poudiū li. vj. de fastis. et p isido- rū. viij. et bupolo- giāz ca. vlti. be- recynthia fuit idē qd terra siue nu- men terre. quar- to quia aug. hic exprimit deam de qua loquitur di- cēs. **C**elestis au- diebant castitatis et psequens lo- quit de dea casti- tate que etiā dea pudicitia vocat. de qua etiā aug. infra lib. iij. ca. xx. in fine facit mentionem. **I**ta aut vocabatur cele- stis virgo. qz inē signa celi ē signū virginis. per sa- cratos autem in- telligit hic aug. eos et eas qui ad futendū huic fu- erūt psecrati. **D**e ista aut loquens 2. **Coz. 11** aug. dicit se v- disse sibi turpissi- ma fuitia exhibe- ri. vbi nō turpia repñtabant. qz nō poterat. non em aliquis vnqz ve- ra vel ficta crimi- na imponit cas- titati que repñ- tari vel effigiari possent sicut de- ioue et alijs mul- tis multa tā vera qz ficta crimina recitant. **A**riō vt ficeret gratū obse- quiū et moribus vbi turpissima ex- hibebant et cōmit- rebāt. **D**e turpis- simis aut q circa deā istaz solebāt fieri in rēplo loq- tur iuuenalis li. ij. et dicit q mulie- res pfluēnt eā vna sua intem- plo suo spargere.

sonos turpissimi a parte posteriori iuxta eaz emittere. Unde dicit sic. **N**atura pudicitie vere cū preterit aram. **N**octibus hic ponit lecticas mixturū. hic. i. mīgū. **E**ffugiemq; deo lōg. symphoniā implēt symphoniā fm hug. dicit a sibilo. b. mura. ta in f. **E**t signat vno mō illuz sonū turpē supradictū. hoc vī bñf aug. inuere s. ca. iij. vbi dicit. spectabamus ar repticos. audiebant symphonicos et cito post addit. **O**blectabant celesti virginē et berechynne. nam symphonia et ad celestē virginē arrepticū ad berecynnā pertinent. **M**ulto his turpiora narrat iuuenal. q. cō. fuerit circa deam pudicitie seu castitatis fieri. q. ibi legēda curiosis relinquo.

Ca. XXVII.

Ut quis et p̄s tertullianus et in b. c. firmat aug. qd in peccati ca. dixerat et pbauerat. scz q. di. i. demones delectant i imundis et volūt sibi exhiberi. et p̄mo facit qd dicitū est scō ibi. hāc taliū. approbat factū romanorū q. tū ad b. q. scenicos ludos p. q. s. eterebāt turpia grauit notauerūt vt etiā dicitū fuit s. c. xij. **N**arrat autē hic. b. augu.

bantur intentissimi spectabamus: intuentes alternante conspectu: hinc meretrici am pompam: illinc virginē deam: illā suppliciter adorari: ante illā turpia celebrari. **N**on ibi pudibūdos mimos nullā verecūdiore scenicā vidimus: cuncta obscenitatis implebant officia. **S**ciebat virginali numini quid placeret: et exhibebatur quod de templo domum matrona doctior reportaret. **N**onnulli pudentiores auertebant faciem ab impuris motibus scenico: un: et artem flagitiū videre erubescētes furtina intentione discebant. **H**ominibus namq; verecundabantur ne auderent impudicos gestus ore libero cernere: s. multo minus audebant sacra eius q. venerabantur casto corde damnare. **H**oc tamē palā discendū p̄beatur i templo ad quod perpetrā dū saltē secretū querebatur in domo. **D**irum nimum si vllus ibi erat pudor mortaliū: quo humana flagicia nō libere homines committerent: que apud deos etiam religiose discerēt: iratos habituri nisi etiam exhibere curarent. **Q**uis em̄ alius spiritus occulto instinctu nequissimas agitāt mētes: et instat faciendis adulterijs: et pascitur factis: nisi qui etiam sacris talibus oblectatur: constituens in templis simulacra demonum: amans in ludis simulacra vitio: us: susurrans in occulto verba iusticie: ad decipiendos etiā paucos bonos: frequētans i aperto inuitamēta nequicie: ad possidēdos innumerabiles

Umalos. **Ca. XXVII.**
Ut grauis et philosophus tertullianus: edilis futurus: clamabat in auribus ciuitatis: inter ce-

tera sui magistratus officia: sibi floram matrē ludorū celebritate placādā. **Q**ui ludi tanto deuoti: quāto turpi celebrari solēt. **D**ic in alijs loco iā p̄sul in extremis piculciuitatis: et ludos per hec dies factos neq; rem vllā q. ad placandos deos pertineret p̄missam: quasi nō satius erat tales deos irritare temporatā q. placare luxuria: et eos honestate etiā ad inimicias puocare q. tāta deformitate lenire. **H**ec em̄ grauius fuerāt q. libet crudelissima immanitate nocituri homines: p̄pter q. placabant q. nocebāt ipi cum viciostate fedissima placarent. **Q**uidē vt auerteret qd metuēbat ab hoste in corpib: eomō d. j. ciliabant: q. virt. debellaret in mentib: q. nō opponerent defensores opugnatorib: mentiū: nisi p̄t. fierent expugnato: es mox bonor. **H**āc taliū numinū placationē perulātissimā: impurissimā: impudentissimā: nequissimā: imundissimā: cuius auctores laudāda romane virtutis in doles honore priuauit: tribu amouit: agnouit turpes: fecit infames. **H**anc inquā pudēdā vereq; religio ni aduersandā et detestandā taliū numinū placatōz: has fabulas in deos illecebrosas atq; criminosas: hec igniōsa deoz facta scelerate: turpiterq; p̄ficta: vel sceleratius turpiusq; cōmissa: oculis et aurib: publicis ciuitas tota discebat: hec cōmissa numinib: placere cernebat: et iō non solū illis exhibēda: s. sibi quoq; imitāda credebat. **N**on illud nescio qd velit bonū vel honestū: quod tam paucis: et tā occulte dicebat: si tñ dicebat: vt magis ne innotesceret q. ne non fieret timeretur.

de ludis flore de exhibitis. teste et auctore ludorum tertullio tunc futuro et postmodum facto edili. **E**diles habebant curiam intra ciuitatem domoz seu edium. vt. s. ab igne p̄feruarant et q. vicēnt mūde et de ludis faciēdis et de multis talibz. **L**udi autē de flore q. s. est de a florū. et fingit eē mīstra vneris et habere p̄tēz suę floritionib: cuius festa celebrabant romē tertio die maij. vt p̄t. p̄. ovidiū li. v. de fastis. in cuius cultu vtebant vestibz diuersorum colorum. quia flores habent fere omnes colores. et portabant cerceos accensos. vel quia flos splēder sicut ignis. vel quia d. lūis nocturna licentia nostris. s. ovidiū qui loquitur i persona de flore volēs innuere q. d. nocte vacabāt luxurie cultores eius. de nocte autē est vsus cereoz. **D**e turpitudine eorum que fiebat in honorem de flore satis inuerecunde loquitur iuuenalis libro secundo sicut et de his que fiebant circa deam pudicitiam. **E**t q. fuerunt ludi turpes patet. quia sicut narrat valerius libro secundo capitulo vltimo marco cato ludos florales. id est ludos de flore. q. s. messius edili faciebat

spectante. populus ut mimi ederent. i. pcederent ex
tra scenā ad ludendū postulare erubuit. qđ cū cato co
gnouisset discessit a theatro. ne sui pntia spectaclī cō
suetudinem imi

pediret. quo abe
unte pascū moxē
iocoz reuocarūt
An ouidi⁹ excu
sar totū ironice
dicēs sic Turba
qdē cur bos cele
bret meretricia lu
dos scz floz. non
ex difficili cā pe
rita fuit. nō est ex
terricis. i. crude
libo vel tristibus
nō est dea magna
p festis. s. dea flo
ra Velut sua ple
beio sacra patere
choro. Et monet
etatis specie duz
flozeat vti. Non
tenit spinā dū ce
cidere rose. i. rē
nīf erat amilis cū
pdidit flozē iu
uenturis. id hec
dea monet vti flo
re iuuetur. Dec
ouidius.

Ca. XXVIII

Aristaru
immūdis
suma rē.

In hoc ca. oñdit
b. aug⁹ ex declara
tis i b. li. q. nīmis
irronabilr culto
res deoz insultra
bāt xpianis. cuz
christiani habe
ant a xpo leges
marie honestas

Ca. XXIX.

Ac poti
us cupi
piscē rē.

In h. ca. horaf
b. aug⁹. romāos
a multis dīs ad
vnū deum cōuer
sos. vt pferret
in bono occasio
nē sumēs ex ostē
sis in li. isto.

Illic cū tibi

nō vestalis foc⁹

non lapis capitolinus rē. Per lapidem capito
linū intelligit imaginē iouis. vel alicui⁹ alterius dei.

Arista. **Ca. XXVIII**
rū immūdis
prātū tartareo iu
go r societate penali erui p
xpi nomē hoies: i lucē salub
rime pietatī ab illa pnciosis
sime impietatis nocte trans
ferri querunt: r murmurāt
iniq r ingrati: r illo nefario
spū alti⁹ obstrictiusqz oppōsi
qz ppli pfluunt ad ecclias cas
ta celebritate: honesta vtri
usqz sexus discretōe: vbi au
diant: qz bene h ad tps viue
re debeāt: vt p⁹ hāc vitā bea
te sempz viuere mereant.
vbi scā scriptura iusticieqz
doctrina de supioze loco i cō
spectu oim psonate: r q faci
unt audiāt ad pmiū: r q non
faciūt audeāt ad iudiciū. q r
si veniūt qdā taliū pceptozū
irrisozes: ois eoz petulāria
aut repētina imutātōe depo
nīf: aut timore vl pudore cō
primīf. **N**ihil enī eis turpe
ac flagiciosum spectandum
imitandūqz pponīf: vbi ve
ri dei aut pcepta insinuanf:
aut miracula narranf: aut do
na laudanf aut bñficia postu
lanf.

Ca. XXIX.

Ac poti⁹ cupisce
no indoles romana
laudabil: o pgenies regloz
scuolax: scipionū: fabzicio
rū: hec potius cōcupisce: h
ab illa turpissima vanitate r
fallacissima dmonū maligni
tate discerne. **S**i qđ in telau
dabile naturaliter eminet: nī
nisi vera pietate purgaf at
qz perficiē impietate aūt di
spergif r punitur. **N**unc iaz
elige quid sequaris: vt non
in te sed in deo vero sine vl
lo errore lauderis. **T**unc ci

vel de qui vel que celebrabaf in capitolio. ibi cū erāt
simulacra r templa deoz multoz sicut iouis iunonis
r alioz magnoz. **D**io tanto vero dicit vestalis foc⁹

tibi gloria popularis affuit:
sed occulto iudicio diuine p
uidentie: r vera religio quā
eligeres defuit. **E**xpergisce
re: dies est: sicut experrecta
es in quibusdam: de quozuz
virtute perfecta r pro fide
vera passionibus gloriatur
qui vsqz quaqz aduersus po
restates inimicissimas con
fligentes: easqz fortiter mori
endo vincentes sanguie no
bis hanc patriam peperere
suo. **A**d hanc patriam te in
uitamus et exhortamur vt
eius adijciaris numero ciui
um: cuius quodammodo a
sylum est vera remissio pec
catorum. **N**on audias dege
neres tuos christo christia
nis ve detrahentes: r accu
santes velut tempora mala
cum querant tempora qui
bus non sit quiesca vita: s3 po
tius secura nequicia. **H**ec ti
bi nunqz nec p terrena pa
tria placuerunt. **N**unc iam
celestem arripe pro qua mi
nimum laborabis: r in ea ve
raciter semperqz regnabis.
Illic tibi non vestalis fo
cus: nō lapis capitolinus: s
deus vnus r verus: qui nec
metas rerum nec tempora
ponet: imperiuz sine fine da
bit. **H**oli deos falsos fallaces
qz requirere: abijce potius
atqz contemne in veraz emi
cans libertatem. **N**on sunt
dij: maligni sunt spiritus qui
bus eterna tua felicitas pe
na est. **N**on tam iuno troia
nis a quibus carnalem ori
ginem ducis arces videtur
inuidisse romanos: quaz isti
dmonēs qđ adhuc dos puras
omni generi hoim sedes iui
dent sempitnas. **E**t tu ipsa d

quia ipsa scilicet roma norauit scenicos. non tñ i to
ro recte d talibz iudicauit. qz ludis scēic⁹ eos placauit

quia festa p quaz
team igneam in
relligebant non
habebat fm oul
dium libro. vj. de
fastis imaginem
aliquam sicut a
lia numia. r hoc
quia ignis in se
non potest bene
eff:uari. r ideo i
templo eius fo
uebarur ignis. et
decabaf vlnis et
ternus vel per
petuus. **E**t fuit
negligentia souē
di hunc ignē cri
men capitale. vñ
de dicit valerius
li. j. capitulo pñ
mo q licinus pō
tifer marim⁹ vir
ginem vestalem
id est de veste cō
secratam iudica
uit igne cremā
dam. quia qua
dam nocte parū
diligens eterni
ignis custos fuit
scet. **E**t titus lūi
us libro octauo.
de secundo bello
punico ponit in
ter prodigia qđ il
le ignis ex negli
gentia fuit extin
ctus. **Q**uia vero
vesta habuit tem
plum in capito
lio. ideo simul lo
quit augustinus
de vestali igne r
de lapide capito
lino.

Ca. XXX.
Non tam iu
no troianis. rē.
De ira iunonis
contra troianos
dicit supra libro
primo capitulo
tertio.

Ca. XXXI.
At tu ipsa n
parua ex parte.
rē. **D**ec dicit.

non parua ex parte de talibus spiritibus iudicasti: quando ludis eos placasti: et per quos homines eisdem ludos fecisti: infames esse voluisti: Patere asseri libertatem tuam aduersus immundos spiritus: qui tuis ceruicibus impouerant sacrandam sibi et celebrandam ignominiam suam. Auctores criminum diuinorum remouisti ab honoribus tuis: supplicabo vero ut a te moueat illos deos qui delectantur criminibus suis siue veris quod ignominiosissimum est: siue falsis quod maliciosissimum est. Bene quod tua sponte histrionibus et senicis societatem ciuitatis patere noluisti: euigila plenius: nullo modo his artibus placatur diuina maiestas: quibus humana dignitas inquinatur. Quo igitur pacto deos qui talibus delectantur obsequijs haberi putas in numero sanctarum celestium potestatum: cum homines per quos eadem aguntur obsequia: non putasti habendos in numero quantum ceteris ciuium romano. Incompabiliter supna est ciuitas clarior: ubi victoria veritas: ubi dignitas sanctitas: ubi pax felicitas: ubi vita eternitas. Multo minus habet in sua societate tales deos: si tu in tua tales homines habere erubuisi. Proinde si ad beatam peruenire desideras ciuitatem: deuita demonum societatem: indigne ab honestis coluntur: qui per turpes placantur. Sic isti a tua societate remoueantur purgatione christiana: quod illi a tua dignitate remoueri sunt notatione censoria. De bonis autem carnalibus quibus solis mali perfrui volunt: et de malis carnalibus que sola perpeti nolunt: quod neque in his habeant quam putant habere isti demones potestatem: quamquam si haberent deberem potius ista contemnere: quam propter ista illos colere: et eos colendo ad ea que nobis inuident peruenire non posse. Tamen nec in istis eos hoc valere quod hi putant quod propter hec eos coli optere pretendunt. Deinceps videbimus: ut hic sit huius voluminis modus.

Remouisti
si sunt nota
tionis censoria
Notatio
censoria est
dicitur cen
rum. et pe
nale multa
est. non enim
ponit per iu
dicio iabsol
solutionis

Explicitus est liber secundus.

Incipiunt capitula tertij libri.

- i De aduersitatibus quas soli mali metuntur: et quas semper passus est mundus cum deos coleret.
- ii An dii qui et a romanis et a grecis similiter colebantur causas habuerint: quibus illum parerentur excidere.
- iii Non potuisse defendi deos paridis ad ulterio quod inter ipsos traditur frequentatum.

- iiii De sententia varronis qua vtile esse dixit ut se homines dijs genitos metuantur.
- v Non probari quod dii adulterium paridia punierint: quod in matre romuli non vlti sunt.
- vi De parricidio romuli quod dii non vindicarunt.
- vii De euerfio ne illi quod dux marij simbra excidit.
- viii An debuerit dijs iliatis roma committere.
- ix An illam pacem que sub nume regno fuit deos prestuisse credendum sit.
- x An optandum fuerit quod tanta belloxum rabie romanorum augeret imperium cum eo studio quo sub numa auctum est: et quietum esse potuit et tutum.
- xi De simulacro cumani apollinis cuius fletus creditus est cladem grecorum quibus opitulari non poterat idicare.
- xii Quantos sibi deos romani propter constitutionem nume adiecerint quorum eos numerositas nihil adiuuerit.
- xiii Quo iure quo federe romani obtinuerunt prima coniugia.
- xiiii De impietate belli quod albanis romani intulerunt: et de victoria dominandi libidine adepta.
- xv Qualis romanorum regum vita atque exitus fuerit.
- xvi De primis apud romanos consulibus quorum alter alterum patria pepulit: moxque romae post atrocissima parricidia a vulnerato interijt hoste vulneratus.
- xvii Post initia consularis imperij quibus malis vexata fuerit romana respublica: dijs non opitulantibus quos colebant.
- xviii Quanti clades romanos sub bellis punicis triuerint frustra deorum precibus dijs expetitis.
- xix De afflictione belli punicis secundi qua vires utriusque partis consumpte sunt.
- xx De exitio saguntinorum quibus propter romanorum amicitiam percuntibus dii romani auxilium non tulerunt.
- xxi Quod ingrata fuerit romana ciuitas scipioni liberatori suo: et in quibus moribus egerit qui eam salustius optimam fuisse describit.
- xxii De mithridatis edicto quo omnes ciues romanos qui in traasiam inueniretur iussit occidi.